

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXVI. évfolyam 2. szám

BUDAPEST

2017. március-április

REFORMÁCIÓ

MA

Adjunk hálát a Reformáció 500. évfordulójáért!

A Reformáció Évének egyházi megnyitása Debrecenben

(3. oldal)

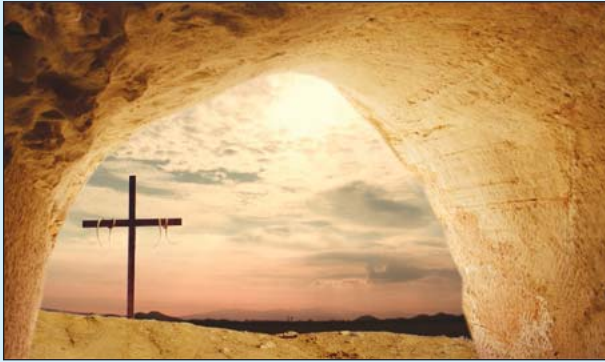
Halálból – életre

Vezércikk Fazekas László felvidéki püspöktől

(2. oldal)

Halálból – életre!

„Lesüllyedtem a hegyek alapjáig, örökre bezárult mögöttem a föld. De te kiemelted életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!”
(Jónás 2,7)

Korunkban is sok szokás és egyben hiedelem kapcsolódik a húsvét ünnepehez, de igazán csak egyre vezethető vissza, amit így fogalmazhatunk meg: halálból életre, szolgaságból szabadságra.

Ezt élte át az Isten elől menekülő Jónás is, amikor belekerül a cethal gyomrába. Ez egyenlő

volt a halállal. De amikor Istenhez kiáltott, akkor Isten meghallotta kiáltását és a hal kivetette őt a gyomrából. Imádságában benne van az ember teljes csüggedése a megváltoztathatatlan miatt, de próféciaszerűen ott van az a reménység, amely már megtörtént, már érvényes, már el van készítve mindenkinek: „**De te kiemelted életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!**”.

Az egész Ószövetség tulajdonképpen ezt adja elénk nemcsak a próféciaik által, hanem a Mózes 1. könyvében a bűneset kapcsán elhangzó ősevangélium által is. De előképe Isten rabságból szabadságra, halálból életre hívó hatalmának az egyiptomi rabszolgaságból való szabadulás is.

Áldott dolog, ha az egész Ószövetséget az Isten halálból életre hívó hatalmának fényében látjuk, mert minden Istennek ezt a csodálatos tettet mutatja, amit Jézus Krisztus által teljesített be. Jézusról Péter apostol pünkösdi beszédében így tesz bizonyosgot: „De őt Isten feltámasztotta, feloldva a halál fájdalmait, mivel lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa őt” (ApCsel 2,24). Majd Péter idézi a Zsoltárok könyve 16. részét: „Ezért örül a szívem, és ujjong a nyelvem, és még testem is reménységben fog nyugodni, mert nem hagyod lelkemet a holtak hazájában, nem engeded, hogy Szented elmúlást lásson” (ApCsel 2,26-27).

Ezért is lehet ez a Péter apostol által mondott pünkösdi igehirdetés húsvéti jellegű, mert a tanítványok szívében már ott volt a teljes bizonyosság, amit megfogalmaztak és az első keresztyének köszöntésévé is vált: „Feltámadott az Úr biztonnyal!” (Lk 24,34).

Húsvétkor ezért a feltámadott Krisztust dicséjük, aki halála által megsemmisítette azt, akinek hatalma van a halálon, vagyis az ördögöt, és megszabadította azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak (Zsid 2,14-15).

Babits Mihály Jónás könyve című versében egy sötétben látó, érzékeny, kereső ember önvallomását olvashatjuk, amikor Jónás imája megszólal:

„Hozzám már hűtlenek lettek a szavak,...
...leszálltam a kínoknak eleven
süket és forró sötétjébe...”

Átéli a válságot, lent van a mélyben, az ajkán elhal a szó.

Pedig az evangéliumot nem lehet elhallgattatni. Nincs olyan mélység, nincs olyan reménytelen élethelyzet, amiből ne szabadítana ki az életadó Úr. Ő minden reménységünk forrása. Reménység a halállal szemben.

Mert a mindennapokban haláltáncot járunk mindannyian – régi haláltáncok modern változatát, amikor küszködünk utolsó erőfeszítésünkig egy-egy percéért még ennek az életnek, de milyen reménységünk lehet, amikor értékek pusztulnak el, mellőlünk emberek távoznak el gyógyíthatatlan betegségekben, s érezzük tehetetlenségünket.

De az evangélium vigasztaló szava hatalmasabb lehet húsvétkor. Mert nem kerülhetünk olyan mélypontra, ahonnan ne hozhatna ki feltámadott Urunk.

Szabad ezért Hozzá kiáltani! Mert nem a mélység a végtelen, hanem Isten szeretete. Nem az életrontó erőknél, hanem az életadó Istennek nagyobb a hatalma.

Ezért van a keresztyén embernek ma is feladata ezen a világon. A reménység emberei az Isten ajándékai. A húsvét ezért nem maradhat csak emlékünnap, mert húsvétból élnünk kell és lehet, hogy eljussunk a halálból az életre.

Fazekas László
püspök

Kálvin virágvasárnapról

Jézus bevonulása Jeruzsálembe. – És így kiáltottak: Hozsánna! Áldott, aki jön az Úr nevében, Izráel Királya! (13. vers) – Ezzel a kiáltással a tömeg azt érzelgette, hogy Jézusban azt a Messiást ismerte fel, akit egykoron az atyáknak ígért meg Isten, s akitől megváltást és üdvösséget reméltek. Az evangéliumok szándékosan őrizték meg a Hozsánna kiáltást, hogy nyilvánvalóvá tegyék, a tömeg ünnepi imaformulát használt fel, amit egykor Dávid mondott, s hagyott hátra, hogy a nép a Messiás birodalmát köszöntse ezzel. Ugyanezt a célt szolgálja az „Áldott, aki jön az Úr nevében, Izráel Királya!” forma. Nekünk is teljes szívből kell azt kívánnunk, hogy Krisztus Országá virágozzék és növekedjék. Azt is szem előtt kell tartanunk, hogy ezeket az Igéket Krisztus diktálta számunkra, hogy még több kedvünk legyen imádkozni. Jaj nekünk, ha hanyagok lennénk, hogy azt a tüzet, amit Isten felszít, ridegségünkkel, érdektelenségünkkel inkább oltogatnánk, mintsem táplálnánk. Mindenesetre az, hogy Országá nem virágzik látványosan, sőt némelykor alig látszik, a mi bűneinkkel függ össze. Naponta imádkozzuk tehát: *Jöjjön el a Te Országod!* (Kálvin, Magyarázat János 12-höz)

**Ez az a nap, ez az a nap,
mit az Úr rendelt,
mit az Úr rendelt.**

**Ez az a nap, ez az a nap,
mit az Úr rendelt,
mit az Úr rendelt!**

Örvendjünk, vigadjunk e napon!

Hosanna!

A Reformáció Évének egyházi megnyitása Debrecenben

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Előző számunkban beszámoltunk a Reformáció Évének január 6-án rendezett állami megnyitójáról. Január 31-én, Debrecenben tartotta a **Magyarországi Református Egyház a Reformáció Évének megnyitóját**, amelynek központi eseménye a Nagytemplomban tartott ünnepi istentisztelet volt. Ezt megelőzően a Kossuth téren emelt

sátorban előadások és testvéri üdvözlések hangzottak el, az ünneplő közönség előtt megtekinthette azt az interaktív programot, amelyet egy Németországból indított kamionból kinyitott pavilonban mutatnak be.

A nagytemplomi istentiszteleten *Dr. Fekete Károly* tiszántúli püspök köszöntötte a gyülekezetet, amelyben megemlékezett a veronai buszbaleset áldozatairól és sérültjeiről, kérve Isten vígasztaló és megerősítő kegyelmét a hozzátartozóknak. A kezdő ének, közös bűnvalló imádság, a lekió felolvasása és *Kató Béla* erdélyi püspök imádsága után *Bogárdi Szabó István* püspök, a Zsinat lelkészi elnöke a Jel 22 egyes versei alapján hirdette az ígét. „*Bizony eljövök hamar*” – ennek az ígének alapján találjuk meg a választ, miért érdemes megünnepelnünk a reformáció 500 éves évfordulóját. Az ígére válaszul az egyház kiáltása: „*jövel!*”. A reformáció nem más, mint az egész nép odafordulása Krisztushoz. Ezért írta meg Luther a 95 tételt. Jézus akarata, hogy életünk szüntelen megtérés legyen. Ezért mondta Kálvin, hogy az egész életnek Istennel van dolga. Ezért mondta ki a Debreceni Zsinat 1567-ben, hogy a Krisztus nevében habozás nélkül kell imádkoznunk: „*Jövel, Urunk Jézus!*” Ma sok tekintetben nehezebb a helyzetünk, amikor az egyház társadalmi megbecsültsége alig észrevehető. Felvetődik: mit csináljon ma az egyház? Alkalmazkodjon a világhoz vagy vonuljon ki a világból? Krisztus eljön és megítél bennünket, ha hallgatunk vagy mellébeszélünk, de eljön azért is, hogy megvilágosítson, utat mutasson, feloldozzon és magához öleljen bennünket. Feleljünk szavára: „*Bizony jövel, Uram Jézus!*”

Ezután a Kollégiumi Kántus adta elő *Gárdonyi Zoltán* „*Az Úr dicsérete*” c. kórusművét, *Berkesi Sándor* karnagy vezényletével. A következőkben *Csomós József* tiszáninneni, *Zán Fábián Sándor* kárpátaljai, *Csűry István* királyhágómelléki és *Steinbach József* dunántúli püspökök kéri és közbenjáró imádsága hangzott el, majd *Dr. Fekete Károly* tiszántúli püspök mondott ünnepi beszédet.

A reformáció tanait Debrecenben mások mellett *Méliusz Juhász* Péter hozta az európai élő Szentháromság-hit valóságában, küzdve az antitrinitáriusok ellen. A Jézus megkeresztelésének képe együtt ábrázolja a Szentháromság mindhárom személyét. Az 1567-es debreceni zsinat a hit két pilléréként fogadta el a Szentháromság-hitet és a Szentírás alapul vételét. A magunk élete Krisztus történetébe ágyazódik be, amint a Heidelbergi Káté is mondja: nem a magam ura vagyok, hanem mindenestől az én Uramé, aki a világ kezdetétől a végéig kiválasztottak gyülekezetét gyűjti össze magának. A magyar reformáció a német hatalmi törekvések és a török hódítás miatt sajátos jelleget öltött. Osztozott ugyan Luther örök emberi kérdése-

ben: hogyan találok egy kegyelmes Istent – egy másik kérdés is felvetődött: miért engedi Isten a nemzet összeomlását? A magyar reformátusság az egyéni üdvösség kérdése mellett mindig szem előtt tartotta a felelősséget a közösségért. Ezért lett magyar nemzeti emlékhely a Nagytemplom. A magyar reformáció fejlődésében négy jellemvonás mutatkozott meg: a biblikus kegyesség, a szociális elkötelezettség, élő kapcsolat a teológiai és tudományos világgal és a közösség hűséges szolgálata. Így a magyar reformátusság beírta nevét a világ reformátusságának történetébe. Az 500 éves jubileumon párbeszédre hívjuk saját közösségeinket, a testvér-egyházakat Magyarországon, a Kárpát-medencében és az egész világon, hogy osszuk meg történeteinket, hogy sorsközösségbe kerüljünk egymással és a Krisztus-történettel. A XX. században két világháború borzalmai ingatták meg hitünket a keresztyén civilizáció krisztusi minőségében. Míg a keresztyénség és benne protestáns testvéreink a nyugati országokban a holokausztot és a gyarmatbirodalmak felbomlását próbálták feldolgozni, addig mi egy zárt ateista világban, megalkuvásainkkal elszigetelődtünk nyugati testvéreinktől. Nem tudtunk

teológiai, hitbeli válaszokat közösen kidolgozni, amikor a szekularizáció és a gyakorlati materializmus dörömbölnek az egyház kapuján. Még mindig van lelki, szellemi vasfüggöny közöttünk. Tanítanunk kell az anyagi gyarapodás, a hatalomvágy és az erőszak istenítése ellen. Ugyanakkor – hála Istennek – megőriztünk több alapértéket, mint nyugati testvéreink: biblikus kegyességet, énekkultúrát, a gyülekezeti közösség szeretetét, a gyülekezet-

orientált teológiai képzést. Mindig is a nagy református közösség részének tekintettük magunkat, de a 40 év alatt kicsit másokká lettünk. Nyugati testvéreink sokszor úgy néztek ránk, mintha a Holdról jöttünk volna. A kettős jubileum – a reformáció 500 éves és a Magyar Református Egyház létrejöttének 450 éves jubileuma – alkalmat ad egymás jobb megismerésére. Meg kell erősödnünk abban, hogy a kegyelem ma is megtalálható. Kérjük, hogy a kettős jubileum a lelki megújulás alkalma legyen. Megújultan legyünk részesei a világ keresztyén közösségének. Tanuljunk egymás tapasztalataiból. Ezt szolgálják országos rendezvényeink: kiállítás a Nemzeti Múzeumban, a II. Helvét Hitvallás új magyar fordításának elfogadása, Csillagpont ifjúsági fesztivál, közös evangélikus-református zsinat, valamint a határon túli magyar egyháztestek rendezvényei. Tekintsünk a gondviselő Atyára, a megváltó Fiúra, és a megszentelő Szentlélekre, kövessük az iránymutatást: „*Őt hallgassátok*”.

Az ünneplő gyülekezetet *Bas Plaisier* alelnök köszöntötte a Református Egyházak Világközössége nevében. Az állami szervek részéről *Dr. Soltész Miklós* államtitkár (EMMI) szólott hozzánk, a debreceni önkormányzat nevében pedig *Papp László* polgármester üdvözölt kedves szavakkal bennünket.

Az ünnepi istentisztelet záró áldását *M. Izdebski*, a lengyelországi reformátusok püspöke, *Lee Seong Hee*, a Koreai Presbiteriánus Egyház moderátora és *Dr. Fekete Károly* püspök mondta. A záró ének a 390. dicséret volt: „*Erős vár a mi Istenünk, jó fegyverünk és pajzsunk*”.

Felemelő érzés volt Egyházunk megnyitó ünnepségén részt venni és érezni határainkon innen és túl sok százezer magyar együttes halladását Isten megőrző, erősítő és remény adó kegyelméért.

Az Ige körül

Szolgáló élet – lábmosás (Jn 13. alapján)

DR. VICZIÁN MIKLÓS

Az utolsó vacsora eseményeit – a kenyér és a bor utolsó vacsorán betöltött szerepét – gyakorlatilag egybehangzóan írja meg a három első evan-

gélis, viszont az úrvacsora szerezetési ígérei teljesen hiányoznak János evangéliumából. Ő egy egészen más mozzanatot emel ki az utolsó vacsora eseményei közül: a lábmosás történetét – amelyről viszont a szinoptikusok nem tesznek említést. Az idei hűsvéton erre szeretném irányítani a Kedves Testvérek figyelmét, hogy együtt keressük Jézus Krisztus cselekedete, és a hozzá fűzött szavainak aktuális, presbiteri szolgálatainkra vonatkozó tanítását.

Lábmosás a bibliai időkben

Tudjuk, hogy az ókori Keleten az emberek mezítláb vagy nyitott saruban jártak, és az út porától a lábuk elszennyeződött. A vendégszeretet jele volt, hogy a házhoz érkező vendégnek vizet kínáltak, hogy a lábát megmoshassa. Udvariatlanság volt, ha ez elmaradt.

Természetesen Jézust nem a tanítványok „lábszaga” zavarta. Ha az lett volna az indítéka, akkor teljhatalma birtokában parancsolhatta volna tanítványainak, hogy azonnal mossanak lábat.

Ezen a pászkavacsorán magukban voltak, és egyiküknek sem jutott eszébe (vagy csak egyszerűen méltatlannak érezték a feladatot), hogy lábvízről gondoskodjanak. Így telepedtek az ünnepi vacsorához. Jézus meglátta a hiányt és a szükségletet, kötenyt kötött a derekára, vizet öntött az edénybe és elkezdte sorban mosni a tanítványok lábát.

A lábmosás mint példa és parancs

Jézus a tanítványoknak a közösségi életre vonatkozó alapvető tanítást adott a lábmosással. Amikor befejezte, és ismét felöltözve közéjük telepedett, semmit nem szólt váltságshaláláról, viszont egy parancsot adott tanítványainak: „*nektek is meg kell*

mosnotok egymás lábát. Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.”

Megítélésem szerint ez a sákramentumokhoz hasonló komolyságú jézusi végrendelet. A lábmosás az egymás szükségleteinek meglátására, a mások érdekét a magamé elé helyező szeretetnek a jelképe. Lábmosás – és nem fejmosás – a keresztyén közösségek záloga.

Mint ahogy a missziói parancshoz is ígéretet fűződik: „*én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig*” – úgy a szolgáló szeretet parancsához is fűződik ígéret, mégpedig a boldogság ígérete: „*Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha meg is teszitek.”*

Jézus Mester és Úr – nem (rab)szolga

Ezt erősíti meg Jézus, amikor ismét letelepedett közéjük. Ugyanis Jézus nem a rab-szolgánk akkor sem, ha felsőruháját levette a tanítványok lábát mossa, és akkor sem, amikor „*mint a bárány, ha vágóhídra viszik*”. Jézus minden körülmények közt Mester és Úr. Amikor gyógyít, tanít, kenyeret vagy bort szaporít, vagy amikor a tanítványok lábát mossa, mindig prófétai jelet és tanítást ad. Jelét adja isteni teljhatalmának.

A lábmosás után ismét tanítványai közé telepedik, és a jelképes cselekedet után tanítást ad hozzá:

„*Értitek, hogy mit tettem veletek? Ti így hívtok engem: Mester, és Uram, és jól mondjátok, mert az vagyok.”*

Jézus két jelzővel jellemzi itt magát: Mester és Úr.

Mester (didaskalos), azaz tanító, aki Isten törvényére tanít, és **Úr** (kürios), a császárt nevezték így. Itt nem egy „*tedd ide – tedd oda*” pipogya ember végzi el a megalázó munkát, hanem a tanár veszi kézbe a mosdótálat és mutatja be a tanulóknak, hogy látjátok, így kell ezt csinálni. Most aztán rajta, folytassátok, amíg visszajövök!

A presbiter lábmosó szolgálata

Azt hiszem, nem szükséges részleteznem Jézus Krisztus példája és a szolgáló élet közötti összefüggést. Ha az Úr és Mester nem tekintette lealacsonyítóknak egy ünne-

pi alkalommal levetni ünneplő ruháját, és lehajolni a tanítványok lábához, elvégezni azt a szolgálatot, aminek a szükségességét éppen meglátta, akkor a hívő keresztyén presbiternek sem kisebb a feladata, mint az, hogy szolgáljon abban a közösségben, amelybe helyezte az Úr, és meglássa, majd megoldja a felmerülő szükségleteket.

– Például, észreveszi, hogy a gyülekezet egyik tagja egy idő óta hiányzik. Elmegy és meglátogatja.

– Észreveszi, ha valaki egyedül vagy ki-közösítve érzi magát.

– Vannak mindannyiunk közelében idősök, betegek. A „lábmosó szeretet” nem tartja rangon alulinak kitakarítani, bevásárolni, vagy akár a szennyes ruhák kimosásában segíteni.

– Keresni a kapcsolatot avval a szomszédal is, aki talán ellenséges vagy közömbös a keresztyének iránt.

– Egyszerűen: lehajolni... és a másik érdekét a magamé elé helyezni, hisz ott vannak a piszkos lábak: a megoldatlan életek, a rendezetlen családi viszonyok, a tartós haragban élő gyülekezeti tagok, az alkohol rabságában élő református atyafi, akit gyakrabban látni a kocsmában, mint a templomban, ott vannak a piszkos anyagi ügyek... stb.

Le kell hajolni, levenni az ünneplő ruhát és az ünneplő modort, vagy a büszkeséget, a lustaságot, a megvetést, vagy a szégyenlősséget, gátlásokat, és megmosni a piszkos ügyeket, bekötözni a piszkos sebeket – mint az irgalmas szamaritánus – szolgálni egymásnak szeretettel abban a közösségben, ahová az Úr helyezett. Erre adott példát és parancsot Jézus Krisztus az utolsó vacsorán!

Ki képes erre?

Nos, a Péterrel folytatott beszélgetés – amit eddig átugrottunk – éppen erre világít rá. Jézus keményre fogja a szót Péterrel – és most velünk is: „*Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám*”. Csak az, akit már Jézus tetőtől talpig megmosott, akit Jézus a vérén megváltott, és aki napról napra újra meg újra hagyja, hogy Jézus megmossa a lábát az aznap ráakódott szennyből... Csak aki naponta beszél Megváltójával, tudakolja akaratát, aki naponta olvassa Isten Igéjét, csak az képes a mások szükségletét meglátni, és orvosolni, mert benne már kiábrázolódik a Krisztus.

Jézus erre adott példát a lábmosás történetével, és ígéretet is fűzött hozzá: „*Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha így cselekedtek.*” – És ugyan ki ne szeretne boldog lenni közülünk!?

A szívből jövő hálára és rendkívüli felelősségre kötelező döntés és ajándék: Nagypéntek piros betűs ünnepnap lett

„Hogy megszabadulván a mi ellenségeink kezéből, félelem nélkül szolgáljunk neki!” (Luk 1,74)

D. SZABÓ DÁNIEL

Zakariást a hitetlensége némaságra juttatta, az Úr beteljesedő szava, János megszületése pedig „énekszóra”, prófétai énekszóra indította. Beteljesedik Szentlélekkel és üdvtörténeti összefüggésben látja a történelem folyását. A parányi gyermeket hatalmas útkészítő szolgálatban szemléli, és az Ószövetség utolsó Igéje összekötődik benne az Újszövetség ígéreteket betöltő bontakozásával. Mindent és mindenkit a helyén lát, a félelem nélküli szolgálat kegyelmi időn belül kapott rendkívüli lehetőségével egyetemben. (Kairosz a kronoszban.)

Nem tudjuk igazán felmérni, hogy a mi jelenlegi egyházi közösségeink egyháztársadalmunk, és társadalmunk egésze mennyire kész és képes meglátni a kiváltságos helyzeteknek azt a sorozatát, melyet Istentől kaptunk. Ha követjük azt a sugallatot, hogy a legrosszabb összehasonlításokban mérlegeljük a magunk helyzetét, vagy ha valóban nehéz küzdelmeinkben nem maradt már erőnk széttekinteni, és sok más-más csatornán és területen ígéretes és áldott jelenségeket felismeri, akkor egyre inkább csőlátókká válunk. Ebben a helyzetben most már csupán az a kérdés, hogy éppen merre fordultunk, vagy merre fordítottak bennünket, hol, és mikor ragadtunk oda a nagyobb mező helyett egy tényérnyi terület körkörös elemzéséhez?! Félreértés ne essen, nem valós és nyomasztó megoldatlanságoktól, társadalmi, és gazdasági aránytalanságoktól, és irányítvesztésektől kívánok eltekinteni, nem is szólva az etikai, erkölcsi területeken mindnyájunkat folyamatosan támadó és megéjtő kísértésektől, sebesülésektől, bukásoktól, hanem arra vágyom, hogy ne feledjük el: „mily nagy dolgot cselekedett velünk az Úr!” (126. Zsoltár).

Zakariást Isten karjának három hatalmas mozdulása ragadta meg: 1. megszabadított ellenségeim kezéből, 2. félelem nélküli életet adott, 3. mindezt azért, hogy szolgáljunk neki! Egy bizo-

nyos, ez nem csőlátás, hanem visszatekintés az egész Ószövetségre, és előretekintés az egész Újra. Előtte kilenc hónapig kellett némán hallgatnia, hogy ezt az egyetlen mondatot Isten Lelke kimunkálhassa benne. Vajon nekünk elég volt-e negyven év hallgatása és félelme, hogy ez az üdvtörténeti szimfónia megfogalmazódjék, és feltörjék bennünk? Ennek az üzenetében most ez is benne van: nagypénteket, a Krisztus keresztféne napját Isten egy rendkívüli parlamenti döntéssel piros betűs ünnepnappá tette.

Megszólal-e az Urat magasztaló „prófétai ének” majd akárcsak egy szál cigányhegedűn, egy családi kvartetten, helyi öregek, vagy gyermekek énekkarán? Lesz-e a nagypénteki templomba vonulók lépése „egy-egy zsoltárütem” (Ady: A Sion-hegy alatt)? Betelik-e bennünk a 110. Zsoltár verse: „A te néped készséggel siet a te seggyűjtésed napján, szentséged születésének napján, hajnalpír méhéből leszen ifjaidnak harmatja”? Vagy a hajnalpír helyett, már a hajnal homályában ki-ki „a mag útjára téved”, hogy az örök ördögi reklám szédületében ezen a napon is még többet kóstoljon, fogyasszon, költson, élvezzen, és veszítsen megajándékozottsága és elhívása nagyságából?! Készséggel való sietésünkkel a templom felé, megerősíthetjük a még mindig remegő szíveket, a megröggant terdeket. Üzenhetünk a sokféle kereső, sokféle útvesztésben lévő nemzetünknek Krisztusról, megváltásról, megfogant magzatról, gyermekről, családról, egymás terhe hordozásáról, és az istenfélelemben, megelégedésben nyert nagy nyereségről (1Tim 6,6), és nemzetünk lélek szerint formálható egységéről. Mindezzel újból aláhúzva az Alkotmány nyitó mondatát. Istentől kérjük is mindnyájan az áldást, de az Isten kezében eszközként cselekvő és szolgáló életeteket is meg akarjuk becsülni: „tartassanak azért könyörgések minden emberért...”.

Legyenek a reformációban kapott igei látás 500 éves ünneplésévé is a mindenhol megtelő templomaink Nagypéntek délelőttjén, és a négy nap legyen elindulása nemzetünk feltámadásának, és a botránkozások, az Igét bolondságnak tartó évtizedek után legyen népünk számára a kereszt Istennek erejévé, mely megtart, szolgálatba állít, és Országát munkálva megáld!

Református kitüntetettek – Istené a dicsőség

Széchenyi-díjasok

BOGÁRDI SZABÓ ISTVÁN, egyházunk Zsinatának lelkes elnöke, dunamelléki püspök, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának egyetemi tanára a reformáció korabeli hitvallási iratok és teológiai értekezések magyar fordításainak megújítása mellett az új kiadások gondozását is magába foglaló, teológiatörténeti jelentőségű tudományos munkája, valamint értékes oktatói és közéleti tevékenysége elismeréseként kapta meg a kitüntetést.

KÓSA LÁSZLÓ etnográfus, történész, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagját, az ELTE Bölcsészkarának professzor emeritusát, budahegyvidéki presbitert a 19. és 20. századi egyetemes és református művelődéstörténet területén kiemelkedő,

főként az egyházak és a társadalom kapcsolatával foglalkozó tudományos életműve, valamint a néprajztól az agrár- és tudománytörténeten át a társadalom- és egyháztörténetig terjedő széles körű publikációs és szerkesztői tevékenysége, továbbá iskolateremtő pedagógiai munkája elismeréseként díjazták.

TÓKÉCZKI LÁSZLÓ történész, dunamelléki főgondnok, az ELTE Bölcsészkar Történeti Intézete Művelődéstörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense a magyar és az egyetemes történelem, illetve az eszme-, művészet- és művelődéstörténet területén egyaránt kimagasló tudományos és oktatói pályája, különösen Tisza István életművével kapcsolatos hiánypótló kutatásai és publikációi, valamint széles körű történelmi ismeretterjesztő tevékenysége elismeréseként részesült a kitüntetésben.

INSTITUTIO

„Igen méltatlan lenne, ha a szokásunknak engednünk kellene.”

Kálvin János: *Institutio Ajánló levél, Ferencnek, a franciák királyának 24. old.*

APOSTAGI ZOLTÁN

Isten alkalmazkodóképességét és akaratát mutatja, hogy a mi nyelvünkön nyilatkozta ki magát. Emberi hangon és emberi nyelven. Ő

a szerző-kijelentő és a fordító egy személyben. Istenit szól emberhez illően, emberi gondolkodás szerint, emberi lépésekhez igazodva. C. S. Lewis így fogalmaz: „...alávetette magát annak, hogy emberi beszéd által fejezze ki magát...”. Ezt tette, amikor héberül szólt, ezt, amikor arámul, majd görögül, de akkor is, amikor a különböző nemzetek nyelvén szólalt meg. Isten alkalmazkodott, de nem változott. Úgy alkalmazkodott, hogy semmit sem adott föl önmagából. Az elhatározás, az akarat ugyanaz volt. Ugyanazzal az akarattal szólt és szól ma is. Mivel az ember nem volt képes alkalmazkodni Istenhez, ezért Isten alkalmazkodott az ember-

hez. És ez a kegyelem egyik megjelenési formája. S minthogy a kegyelem eredendően Isten lényegéhez tartozik, ezért akkor sem változik, amikor alkalmazkodik. Így az ember alkalmazkodása mi más mint megszentelődés, persze csakis akkor, ha ennek irányultsága Istenre mutat.

Az ember alkalmazkodóképességéről a tudomány sem feledkezik meg, olykor túlzottan is hangsúlyozza. Mindez kétségtelen, de ne feledjük, a tényleges alkalmazkodás kizárólag valós körülmények között jön létre. Vagyis ott, ahol és amiben élünk. A lelki alkalmazkodóképesség hiánya pedig egyértelműen azt mutatja, hogy nincs lelki életünk, vagy ha van is, nem elég aktív ahhoz, hogy hatással legyen ránk, és ezért nincs változás. Ennek aztán egyenes következménye, hogy a hitből hagyomány lesz, vallásos szokásrendszer, és Isten akarata helyett ez válik alkalmazkodási ponttá. Ez azonban nemcsak lelki önpusztítást eredményez, de képtelenné tesz bennünket arra is, hogy szent alkalmazkodással mások felé szolgálatot végezzünk. Isten nem kőbevésett szokásokban és szoká-

sokkal él, hanem lehajló rugalmassággal és szerelmes alkalmazkodással. Így halad az időben, hogy a változó, az újabb és újabb szokásokba burkolódzó, ahhoz alkalmazkodó embert mentő szándékkal megszólítsa. „*Akinek van szeme – mondja Kálvin –, látja, hogy ... minden végromlásba rohan.*” Isten azonban kilépett a teremtes előtti szokásából, hogy alkalmazkodjon hozzánk, s hogy mi pedig neki engedve, megreformálódva, méltatlan szokásainkkal fölhagyva, hozzá alkalmazkodva megszentelődjünk.

Református kitüntetettek – Istené a dicsőség

Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozata kitüntetést kapott **SZABÓ DÁNIEL**, a Tiszáninnen Egyházkerület volt főgondnoka, a Magyar Református Presbiteri Szövetség volt elnöke a rendszerváltást követően az egyházi intézmények újrarendezése érdekében végzett kiemelkedő munkája, valamint a hazai roma közösségek és a határon túli rászoruló körében kivételes elhivatottsággal végzett széles körű missziós tevékenysége elismeréseként.

Áder János köztársasági elnök megbízásából *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett tevékenysége elismeréseként *Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat* kitüntetést adott át **HUSZÁR PÁL**, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, valamint **PÁLFI JÓZSEF**, a Partiumi Keresztény Egyetem rektora, egyetemi tanára, a Nagyvárad-Réti Református Egyházközség református lelképásztora, a Csillagocska Alapítvány alapítója és elnöke részére. Kiemelkedő színvonalú munkájáért *Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat* kitüntetésben részesült **ASZTALOS ZOLTÁN** nyugalmazott református lelkész. Magas színvonalú munkája, példamutató tevékenysége elismer-

seként *Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat* kitüntetést kapott **BOGNÁR ISTVÁNNÉ**, a Tatabányai Árpád Gimnázium nyugalmazott pedagógusa, a Tatabányai Református Gimnázium alapító tanára.

Kiemelkedő zenei előadóművészeti tevékenysége elismeréseként *Liszt Ferenc-díjat* vehetett át *Balog Zoltán* minisztertől **PÁLÚR JÁNOS**, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem adjunktusa, orgonaművész, a fasori református gyülekezet kántora.

Trócsányi László igazságügyi miniszter *Deák Ferenc-díjat* adományozott kimagasló szakmai tudáson alapuló, több évtizedes értékes munkája elismeréseként **DR. HORVÁTH GYÖRGY** ügyvédnek, a Pest Megyei Ügyvédi Kamara fegyelmi főmegbízottjának, aki huszonnégy évig a Budapest-Északi Református Egyházmegye jogtanácsosa volt.

Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter a *Magyar Arany Érdemkereszt* kitüntetést adta át **FERENTZI SÁNDOR ANTALNAK**, a Szecsődi és Hollósi Református Társegyházközség nyugalmazott református lelkészének, több mint négy évtizedes lelképásztori szolgálata, aktív közösségépítő és kulturális szervező tevékenysége elismeréseként.

Néhány különbség Luther és Kálvin között I.

Protestáns profil – megtisztított egyház
ész és szív megújulásával, mentálisan és belső normákkal,
az adok-veszek kalmárteológia ellen

DR. BÉKEFY LAJOS

Luther nem tudatosan indította el a reformációt, annak kezdete más dimenzióban gyökerezik. Nyilván felsőbb fórumhoz megy vissza, a *solus Christushoz*, egyedül Krisztushoz, meg a *sola gratia* mennyei Atyjához. Luther a szerzetesi cellacsendben, meg a viharos thüringiai erdőregeteg villámok szabdalta sötétjében nem is gondolhatott

másra, mint arra, hogyan jut könyörülő, megmentő Istenhez. Hogyan lehet részese a kegyelemnek, s annak a megtisztult egyháznak, ahol nem sülyed le és el semmi sem a biznissz, a korrupció szintjére, a lelki adok-veszek *kalmárteológiájára*, a búcsúcédulák, sem egyéb erkölcsi és hatalmi fertő mély szakadékába. Nem véletlen, hogy 95 tételének első pontja a megtisztult egyház és emberi-közösségi élet felé mutat, amikor híres tételsorát ezzel kezdi: Urunk és Mesterünk azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra térés legyen. Nyilván nem állandó öngyöttrés, flagelláns, önkorbácsoló, sivatagba vonuló világtól elfordulás formájában, hanem a bűnbánat-megtérés-megújulás-gyümölcstermő élet folyamatában élés, iskolázás, lelki, erkölcsi feljebbjutás által. Bizonyos, hogy Pál apostolnak Tituszhoz írt leveléből az ő szívét is megfoghatta ez az Ige: „Minden tiszta a tisztának, de a tisztátalanoknak és a hitetleneknek semmi sem tiszta, sőt szennyes mind az elméjük, mind a lelkiismeretük” (Tit 1,15). Mi lenne más ez az Ige, mint a reformáció gondolkodásban és érzelmekben, észben és szívben, mentálisan és belső, evangéliumi norma-rendszerben megújító, azaz a teljes embert megtisztuláshoz juttató visszaalakítása a krisztusi mintára? Nem légből kapottan jött mindez Luther gondolatvilágába, hanem Isten fantasztikusan, előrelátóan, bölcsen előkészítő munkája gyümölcseként. Hiszen Ő adta, küldte Európa térképre, útjaira, népei közé az előreformátorokat, s a kor-

társakat, köztük a horvát Matthius Flacius Illyricust, a felnémet Urbanus Rhegiust, a sváb Johannes Brenzt, a porosz Martin Chemnitzet. Luther mellé adta a Gondviselő Philip Melanchthont, Németország iskolamesterét, professzorát. Luther éles szemű önismerettel írta: „Nyers, féktelen, indulatos, hadakozó természetű ember vagyok. Arra születtem, hogy harcoljak a számtalan szörnyel és ördögökkel, melyek körülvesznek. Sziklákat és köveket kell elmozdítanom, bogáncsot kell gyomlálnom, tövist szaggatnom, vad rengeteget tisztogatnom. Philip mester szelíden és gyengéden jelenik meg, örömmel locsolva azokat az ajándékokat, melyeket Isten plántál általa”. Luther tehát és a reformátortársak egy nagy tábor vezetői voltak, amihez aztán becsatlakoztak olyanok, mint Martin Bucer Elsászból, Huldrych Zwingli Zürichből, Heinrich Bullinger szintén Svájcban, Theodore Beza Genfből. És természetesen, s mindenek előtt Kálvin János, akiről tanítványa, majd a skótok reformátora, John Knox ezt írta: „Krisztus legtökéletesebb iskolája, ami a földön egyáltalán létezhet az apostolok kora után, Genfben található”.

Különbségek, melyek mégis összekötnek – a reformáció első és második generációja

A sok, reformátori profilt adó lelki, teológiai sajátosság között akadnak jellegzetes különbségek is – hála Istennek. Talán alapvetően abban rejlik a különbség Luther és Kálvin között emberi, biográfiai tekintetben, hogy Luther 26 évvel, egy egész generációnyi idővel volt idősebb Kálvinnál. A kis Jean még csak nyolc éve volt, amikor Luther már beverte a szöveget a Vártemplom ajtajába. A reformáció első generációjának volt Luther a tagja, a második generáció toronymagas zsenije pedig Kálvin volt. Luther könnyeinek, szavának és munkásságának volt köszönhető Kálvin reformátori másodgenerációs érettsége. No meg a francia és a német mentalitás, kultúra, hagyományok árnyalatbeli különbségeinek. (Folytatjuk)

(Forrás: evangelicalfocus.com)

Református kitüntetettek – Istené a dicsőség

Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk alkalmából a **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetést adományozta **BERECZKY ILDIKÓ**, a Harkány-Márfai Református Társ-egyházközség lelkésze részére példamutató elhivatottsággal ellátott lelkészi szolgálata elismeréseként.

A **Magyar Érdemrend középkeresztje (polgári tagozata)** kitüntetést adományozott **CSOMÓS JÓZSEF**, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke, a Gönci Református Egyházközség lelképásztora részére, példaértékű elhivatottsággal ellátott lelkészi szolgálata, valamint az egyházkerület gyülekezeteinek összefogása és vezetése terén, illetve a régió érdekében végzett kimagasló színvonalú munkája elismeréseként.

A **Magyar Érdemrend Lovagkeresztje** kitüntetést adományozott **BARÁTH JULIANNA**, a Nyárádi Református Egyházközség lelkésze részére.

Lázár János miniszter **Magyary Zoltán-díjat** adományozott **HARDY F. GÁBORNAK** közigazgatási szakterületen végzett több évtizedes kiemelkedő szakmai munkájáért, az államigazgatás reformjának sikeréhez való hozzájárulásáért, valamint eredményes gyakorlati munkavégzése és vezetői tevékenysége elismeréseként, közigazgatási életpályája lezárása alkalmából Budapest Főváros Kormányhivatala XXIII. Kerületi Hivatala volt hivatalvezetőjének, Szövetségünk Etikai Bizottsága elnökének.

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVEISEG LAPJA

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilma királynő-út 5.
Telefon J. 340-43.
Kiadóhivatal: Hermina-út 37.

Főszerkesztő:
DR. BALTAZÁR DEZSŐ
Felelős szerkesztő:
SZABÓ IMRE

A Magyar Presbiter az összes presbitereknek
és az ORFÉ-sz. tagdíj fejében jár.
Kérjük a presbitériumokat, hogy ezt a tag-
díjukt, amely évi 1 P. mulhatatlanul küldjék be.
Akkinek saját címére megy a lap, azoktól 1.20
P. beküldését kérjük.

Miért nincs kereszt is a templomon?

**DR. KIS DOMOKOS
DÁNIEL**

Rég foglalkoztatja ez a kérdés a magyar reformátusokat. Legutóbb *Fekete Károly* testvérünk is nyilatkozott erről. *Kósa*

László professzor egész tanulmányt szentelt neki: „A kereszt jele a magyarországi protestánsoknál”. De Ravasz László dunamelléki református püspök, Hegedűs Lóránt, író, politikus, közgazdász (1872-1943) is foglalkozott ezzel, ő egyenesen azt vetette föl, a nemzeti egység jegyében miért ne használhatnánk mi is. Hosszú ideig tartó vita alakult ki, melynek végső eredménye az lett, hogy bár teológiailag nem kifogásolható, de a magyar református szimbólumok közé nem célszerű, nem időszerű fölvenni.

Ebbe a vitába kapcsolódott be nagy elhatározással az épp templomot építő *Bereczky Albert*.

Az 1936-ban megkezdett templom terveiben a kereszt is szerepel, mégpedig a főhomlokzat tetején, természetesen a különálló torony tetején lévő bethlehemi csillag mellett.

A jelentős, a Duna partján magasodó impozáns épület pedig nem más, mint a Pozsonyi úti református templom, vagyis a külsőlípótvárosi református egyház épülete.

Lapelődünk, a *Magyar Presbiter* 1936. évi októberi számában épp ennek adja magyarázatát „a bizonytalanságban vagy ellenkezésben lévő” híveknek a templom-építő lelkipásztor, *Bereczky Albert*:

Miért van kereszt is a templomon?

„A Hálaadás templomán elhelyeztük a keresztet is. A torony csúcsán a csillag, a templom homlokzatán a kereszt...”

„Legelsősorban meg kell állapítani, hogy hittani kifogást nem lehet a kereszt jelvényre ellen felhozni. A legszigorúbb dogma-

tikai szemüveggel – vagy nagyító üveggel – sem lehet református, vagy kálvinista szempontból kifogásolni a keresztet. Ravasz László püspök Ágendájában megírta, hogy a református egyház az emblémákat nem kedveli, de ha emblémákat fogadunk el, pelikánnál, báránynál, kulcsnál teljesebb és hívebb jelvény volna a kereszt, amelyet minden külföldi református egyház emblémául elfogadott... Tehát a keresztet lehet és szabad használni. Él is ezzel a szabadsággal minden református egyház a föld kerekiségén.”

„Szeretjük a csillagot, amely a Krisztust kereső lelkeket a bethlehemi bölcsőhöz vezette, szeretjük a vigyázásra intő, és Péter árulására emlékeztető kakast, de teljesebb és hívebb jelvénynek tartjuk a keresztet, amelyen Megváltónk életét adta a mi bűneinkért.” – „Az üldözés véres emlékei tapadnak a kereszthez...” – Ez a súlyos érv a kereszt ellen. „A külföldi reformátusok nem szenvedtek annyit, mint a mi őseink.”

Ravasz László püspök is – a keresztéről szóló idézett nyilatkozata végén – azt írja:

„csupán az ellenreformáció szomorú emlékei miatt vagyunk kénytelenek a valóság és kedvünk ellenére római katolikus emblémának tartani.” – „Ez a megállapítás tehát azt jelenti, hogy a valóság és kedvünk szerint használnánk a keresztet, csupán századokkal ezelőtti üldözések emlékei miatt „kénytelenségből” tartózkodunk tőle. De miért engedjük magunkat kényszeríteni? Miért ne tegyük azt, amit valóság és kedvünk szerint helyesnek tartunk? Pusztán egy tömegszokás miatt legyünk rab-szolgái egy olyan álláspontnak, amit magunk se tartunk helyesnek?”

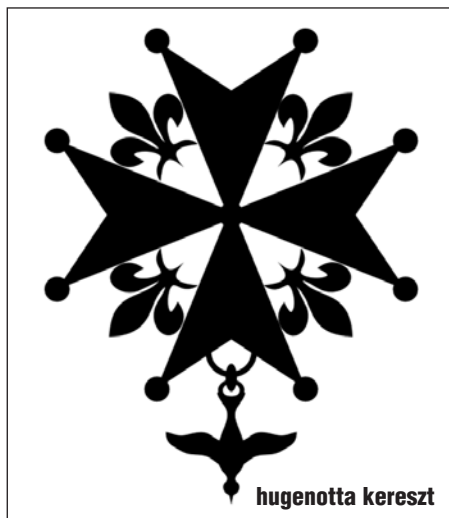
„Két komoly megjegyzést kell még erre tennünk. Az egyik az, hogy az ellenreformáció az egész világon sok szenvedést okozott, s vannak külföldi református egyházak, amelyek sokkal többet szenvedtek, mint mi magyarok. A francia reformátusokat csaknem kiirtották. Méltán nevezték „a kereszt egyházának”. És ezek a reformátusok mégsem haragszanak a keresztre. Használják mind, valamennyi református egyház, nyugodt szívvel! Pedig sem a holland, sem a svájci, sem a skót vagy francia reformátusok nem rosszabb reformátusok, mint a magyarok.

Másik megjegyzésünk az, hogy a régi magyar reformátusok nem kerülték a keresztet. Ők ittak a hitért való szenvedés keserű poharából, de a kereszt jelvényét nyugodt szívvel használták. Íme egy példa: Szikszay György debreceni prédikátor 1795-ben adta ki gyönyörű imádságoskönyvét, „Keresztyén tanítások és imák”

címen. Nem volt még könyv a Biblián és a zsoltéron kívül, amit a magyar református ember úgy szívébe fogadott volna, mint az „őreg Szikszayt.” Több mint 90 kiadást ért meg ez a könyv. Hát ennek a könyvnek régi kiadásában van az első oldalon egy kép: térdelő magyarok imádkozva néznek Krisztusra, aki egy nagy keresztet tart a kezében. Mai református emberek lúdbőrösek lesznek, ha erre a képre néznek: térdelő reformátusok a kereszt előtt! Egy debreceni kálvinista prédikátor imakönyvében!”

Bereczky még hosszan folytatja az elemelkedést, érvelést, mely nekünk már nem sokat mondana, de érdemes idézni lényeges, végső konklúzióját:

hugenotta kereszt

„Mindezek után pedig ne tévesszük össze a fontos dolgokat a nem fontos dolgokkal. Fontos az, hogy templomunkban a tiszta evangélium hirdettessék, a bűnbánat és a kegyelem áldott öröme. Fontos az, hogy éhező és szomjazó emberi lelkek a Megfeszített és Feltámadott Krisztusban békességet és üdvösséget találjanak. Ezért ne tévesszük soha össze a külső dolgokat a belsővel, a jelvényt a valósággal. A templom legyen szép, hívogató, meleg otthona a világban megfáradt lelkeknek. Az Úr Jézus keresztjét pedig ne kőben és fában tiszteljük, hanem hordozzuk a szívünkben és az életünkben. Akkor nem lesz hazugság a templomon levő kereszt, hanem hű kifejezője lesz a mi boldog és győzedelmes hitünknek.”

* * *

S bár ma nincs kereszt a templom homlokzatán, de továbbra is ott díszleg Kálvin jelmondata:

Soli Deo Gloria.

Sorsok – énekeink háttérében (XV.)

Hallelujah!

„Fiaim!
Csak énekeljetek...”

Szegedi Kis István (1505–1572)

Pünkösöd ünnepén bensőséges áhítattal énekeljük a 368. sz. éneket: „Jövel Szentlélek Isten, / Tarts meg minket igédben, / Ne legyünk setéségben,

/ Maradjunk igaz hitben.” Ám a leg gondtalanabb, vagy akár legsötétebb hétköznap is legyen ajkunkon ez az ének.

Isten Igéje megtartó, boldogító hatalom.

Szegedi Kis István számos éneke közül énekeskönyvünk ezt őrzi számunkra.

Ősi – ám minden nap időszerű – imát énekelünk. Szerzője ugyancsak hányt-vett, de hagyhatású élete során sok tapasztalat birtokában szólítja az Urat és biztat minket ugyanerre.

Szerzőjét Európa-szerte tisztelték. Fél-ezer év telt el az ének írása után, amikor a németországi Tübingen egyetemének könyvtárában jártunk. Az igazgató vendégei voltunk, s ő a többemeletes könyvtár egy pánccétermébe vezetett. Felhívta figyelmünket Kálvin Intituciójának első kiadására. Kezünkbe is adta. Ám a magyar szem azonnal észrevette a Kálvin kötetek közvetlen szomszédságában Stephanus Segedinus, azaz Szegedi Kis István latin nyelvű műveit. Megengedték, hogy levegyük őket a polcra. Bazel, Zürich, London, Genf a kiadások helye. Volt, amelyet öt alkalommal is kinyomtattak a XVI. században. (Az igazgató számára ismeretlen volt – sőt, nehezen kiejthető – a név. Egy több százézes könyvtár tételeit nem is kell ismernie.) A német tudós ekkor tanulta meg Szegedi Kis István nevét.

Ő élete utolsó éveiben a baranyai egyházkerület első püspöke. A török világban az országmegtartó hercegzsöllői kánonok megfogalmazója (bár holta után jelentek meg). Fialat korában Szeged szülötte a Ferences-rend szigorú ágához tartozott. Ezek az obszervánsok lettek a magyarországi reformáció nagy misszionáriusai. Előbb Wittenbergben tanult, majd megismerkedett Kálvin irányával. Öt éven át tanított a krakkói egyetemen. Úgy érezte, haza kell jönnie a török és a Habsburg kö-

zött öröklődő népéhez. Többször szenvedett börtönt. Megfosztották 200 kötetes könyvtárától. (A XVI. században ez mérhetetlen vagy, a reformáció gondolatai pedig a

dinamit erejével hatnak...) Eklézsiákat hozott létre Temesvárott, Gyulán, Cegléden, Mezőtúron, Békésen. Mindenütt iskolákat is alapított. Innen átment Baranyába. Előbb Laskón, utóbb a Szigetvárral szomszédos Kálmáncsán működött. A vár parancsnokai – előbb Horváth Márk, majd a hős Zrínyi Miklós – marasztalták, ugyanis a várbeli katonaság hitvalló reformátussá lett.

Innen került török fogságba. Rendszeresen és nyilvánosan korbácsolták, hogy a vásári nép száralomból összeadja az egyre magasabbra emelt váltságdíjat. Végül három év után egy ráckevei kereskedő – haldokló felesége kívánságának eleget téve – 1200 aranyon kiváltotta. Ettől fogva Ráckeve prédikátoraként igazgatta az alsó-dunamelléki egyházkerületet.

Meg kell említeni azt a hagyományt, hogy egykori kínzója, Peruis bég itt felkereste egykori rabját, és bocsánatát kérte. Azt is tudni véli a hagyomány, hogy Szegedi Kis István megárvult fiát ő taníttatta Svájcban a bázeli egyetemen...

Ha tehát a 368. éneket énekeljük – akár odahaza egyedül –, nem csak egy „széplelkű” költő szavait mondjuk. Egy olyan hitvalló magyar reformátor társai leszünk, aki Pál apostollal együtt elmondhatta: „...még az életem sem drága...”

Dr. Papp Vilmos

Cseri Kálmán üzenete

Cseri Kálmán a KRE HTK díszdoktora ezzel a levéllel köszönte meg a Szenátusnak Díszdoktori kinevezését, valamint köszöntötte a teológus hallgatókat a 2017. január 30-i Csendes napon, Urához költözése előtt két héttel. Mivel ezeket a gondolatokat már nem tudta személyesen átadni a leendő lelkész generációnak, ezért ennek az írásnak a közzétételével szeretnénk lelkési nagysága és emléke előtt tisztelni.

Mélyen tisztelt Rektor úr, Professzor urak, Tiszteletes Ifjúság!

Első szavam a köszöneté. Köszönöm a Szenátus megtisztelő határozatát doktori címmel kapcsolatban!

A második egy vallomás. Ha nem kapnék naponta Istentől olyan ajándékokat, amiket nem érdemlek meg, most nagyon rosszul érezném magamat, mert szokatlan lenne az élmény. Így azonban, hogy tudom: mindenem, amim van, Tőle kapott ajándék, amit érdemeim nélkül kaptam, eggyel több hálát adni való. Egyébként én is azt valom, hogy „azért, ha minden parancsolatot teljesítettünk is, mondjátok: haszontalan szolgálunk, csak azt tettük, amivel tartoztunk” (Luk 17,10).

És harmadszor – mivel erre biztatást kaptam – szeretném fölhívni az ifjúság figyelmét valamire.

A lelkipásztori szolgáltatnak nagyon biztos alapokra van szüksége ahhoz, hogy minden körülmények között, hitelesen tudjuk végezni. Ezért van nagy szükség arra, hogy legyenek nagyon biztos evidenci-

ák, amikhez minden körülmények között ragaszkodunk. Néhányat említek.

- Jézus Krisztus Isten Fia – ennek minden következményével együtt.
- Jézus halála tökéletes helyettes elégtétel.
- Krisztus testben feltámadott és él.
- A Szentírás, úgy ahogy van, mindenestül Isten ihletett kijelentése.
- Jézus azt mondta: mindenkinek újonnan kell születnie.
- A II. Helvét Hitvallással valljuk: Isten Igéjének hirdetése Isten Igéje. Bízgatok mindig nagyon az Ige erejében! Isten, az Ő Igéjével bármit el tud végezni. De csak akkor, ha az valóban Isten Igéje, nem vallásos beszéd, hanem az Ézs 55. szerint olyan Ige, ami Isten szájából származik.
- Közben nagyon ügyelnünk kell saját megszentelődésünkre, hogy miközben másoknak prédikálunk, magunk méltatlanokká ne legyünk a harcra.
- És végül: a sáfároktól egy az, ami megkívántatik, hogy mindegyik hűségessé váljunk.

Készüljetez örömmel az Örömhír hirdetésére. Ahogy Pál írta Timóteusnak: „De te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál... A teljes írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített” (2Tim 3,14a, 16).

A dicsőség pedig Istené legyen örökkön örökké! Ámen.

Egy éve ment el, március 15-én

A Kálvin Kiadó emlékezése Dr. Papp Vilmos közíró lelkipásztorra – könyvajánlóval

„Mert ami igazság, az nem hal meg bizonyára”

Dr. Papp Vilmos lelkipásztor, tiszteletbeli teológiai doktor, tudós prédikátor, közíró életének 84. esztendejében egy évvel ezelőtt, 2016. március 15-én tért haza Megváltó Urához. Nevét a református olvasók többek között olyan könyveiből ismerhetik, mint az idők során ötkötetesre bővült Negyvenegy prédikátor sorozat,

vagy a 72 nevezetes református presbiter életrajzát felvonultató Órállók című kötet, amely a Kálvin Kiadó gondozásában több kiadást is megért. E munkák alapját ezernél több publicisztikai írása jelenti, melyek közül 339 a Presbiter című lapban jelent meg először. (Forrás: a Magyarországi Református Egyház Kálvin Kiadójának internetes honlapja, <http://www.kalvinkiado.hu/>)

Papp Vilmos Budapesten született 1932-ben. Neveltetését három fontos alapelv határozta meg: tisztelni az Istent, keményen dolgozni és idegen nyelveket tanulni.

Ez a hármas követelmény egész életét végigkísérte. Pályafutásában jelentős fordulatot hozott, hogy az 1956-os forradalmat követő megtorlások során eltávolították a Budapesti Református Teológiai Akadémiáról, ahol addig tanársegédként szolgált. Ő azonban, ahogy dr. Békefy Lajos, a Presbiter fellelős szerkesztője búcsúzó soraiban jellemezte őt: „az alkotások révén megélt ellenállás, a minőség reformációjának, a jóért, igazért, hitért, hazáért protestálásnak az élő

jelképévé vált. Krisztus ügyéért, népéért felferjedit szívű sziklaemberré gyúrta őt az isteni Kéz.”

Bajánsenyei, majd később kőbányai lelkipásztorként a hosszú évtizedek alatt ez motiválta könyveinek és annak a számos cikksorozatnak a megírásában is, amely – ismét dr. Békefy Lajost idézve: „nem csak bámulatos alkotóerejét dicséri, hanem elsősorban arról szól, hogy volt közöttünk valaki, aki élte Kós Károly testamentumát: »Figyelmeztető, kiáltó szóvá lenni, ez a cél, mert ami igazság, az nem hal meg bizonyára«. (...) Nélküle, s a 20. századi gályarab prédikátorokról szóló Presbiter-beli cikkei nélkül

még most is agyonhallgatott lenne nem egy prédikátorsors, akiket vagy a román vagy a szovjet, vagy az ateista hazai államhatalom és a velük elvtelenül lepaktált egyházi vezetés tiport meg, vagy küldött halálba. Vagy ellenállásuk, hitbeli törhetetlenségük Jézus Krisztus jó vitézeivé formálta őket.”*

Így ajánljuk most az érdeklődők figyelmébe a Negyvenegy prédikátor sorozat kötetét, s a gyülekezeti tagok, de mindenekelőtt a presbitertársak naponkénti biblia-tanulmányozását segítő, a tudós igehirdető és lelkipásztor által összeállított Nehéz bibliai helyek című gyűjteményét. Az Órállók kötet csak korlátozott számban hozzáférhető. A presbiteri és más gyülekezeti szolgálatok gyakorlati lehetőségeit számba vevő Az egyetemes papság, valamint a Beszélgetések a keresztségről címmel a gyermeküket a református keresztségben részesíteni szándékozó családoknak írt traktátusa viszont reményeink szerint még sokáig hasznos segítséget adhat a református gyülekezetek lelki és létszámbeli épüléséhez, gyarapodásához.

* Forrás: www.bekefy.agnusradio.ro

Fotó: www.e-nepujasg.ro

Arany János szoborban, márványtáblán és a hívó magyar nép szívében

A sárospataki Református Kollégium melletti műemlék ház falán egy méretes nagyságú táblán ezt olvashatja minden kis diák minden évben a sok ezernyi turistával együtt: *„Itt szállt meg 1855. szeptember derekán Arany János, amikor barátjával, Tompa Mihállyal Sárospatakra érkezett. A ház lakói Erdélyi Jánosék igaz örömmel látták vendégül és a Főiskola tanulójfúsága énekszóval köszöntötte a két nagyírű költőt”*.

Nagyon sokan megcsodálhatták a Nemzeti Múzeum kertjébe a hatalmas és gyönyörű „aranszobrot”, a nemzetünk értékes vonásait is tükröző költői alakjaival egyetemben. Most a márványtábláról szintén nem egyedül üzen, hanem költőbarátjának társaságában. Hogyan kerültek együvé a Debreceni Kollégium egykori diákja, hogyan lett lelki testvérévé a Sárospataki Kollégium egykori diákjának, s hogyan lettek mindketten, sőt házigazdájukkal, Erdélyi Jánossal együtt, élő, Istennel, az Úr Jézus Krisztussal való kapcsolatunkat erősítő szellemi örökségünk? Miért élnek mindnyájunk szívében? A házigazda életművét a Pataki Nagykönyvtár és az élő hagyomány őrzi. A két rendkívüli vendégét zseniális alkotásaik, személyiségük, az irodalomtörténet, a legendák és olykor a már a titkok világa is (mithos). Az már a nemzet, a hitében bántva, taposva is megmaradt nemzet vallomása Aranyról: a miénk Ő, Istentől kapott örökségünk, s a barátai is a miénk, még akkor is, ha a mestert magát – adott időben – még az érettségi tételek közül is kihúzták egy istentelen ideológia nagyobb dicsőségéért.

Nyilván letagadhatatlanok voltak és elhallgatni sem lehet azokat a vallomásokat, melyek szívéből élete minden meghatározó órájában előtörttek, a hit világa irányába.

A kegyességtörténet ismeri a racionális 19. századon is áthúzó puritán örökséget, s ennek Arany világa is őrzője volt.

A költő így számol be a Toldi megírása után irodalomtörténész barátjának *„... az ének és a Szentírás vonzóbb helyei lettek első tápja gyöngye lelkemnek, s a kis bogárhátú viskó szent egyház vala, hol fülem soha egy trágár szót sem halla... a Bibliának nem maradt része olvasatlanul kétszer háromszor is” (Önéletrajzi levél)*. Hasonló módon számolt be később lelkész barátjának is: *„Öreg szüleimnek, kik patriarchális kegyességgel ékeskedtek egyetlen fia lévén a háznál, velük együtt olvastam a Szentírást, míg egyéb olvasmány nem léteben szomjazó lelkem első teje volt” (Levél Tompának)*. Hely hiányában itt csak jelezzük, hogy mindez a vallomás verses formában is megjelenik: *„Imádkozzál édes gyermekem” (Fiannak)*. Majd leánya sírkövére: *„...egy volt reményünk, vigaszunk, a lélek él, találkozunk.”*

És most egy nagy ugrással, élete végén, amikor „nótáit summazgatja”, mit felejtett, mire emlékezik, mi jelent erőt és reménységet: *„Olykor egy-egy ének nyújt vigaszt. A hitűjtás kora szülte még azt. Benne a tört szív bünt vallva, leverve, Vagy erős hittel Istenhez emelve” (A tamburás öregúr)*.

A szabadságharc leverése után Arany is számon kérhető, vesélyeztetett emberré vált (nemzetőr is volt). Barátai, egyházunk, nemzetünk legjobbjai menteni akarták. Előbb egy földbirtokos családnál volt „házi tanító”, majd rövidesen meghívást kapott a

Nagykőrösi Református Gimnáziumba. A meghívás, a segíteni akarás és a géniusz mentésének minden mozzanata példaértékű. Nem részletezhetjük, mégis említsük meg, hogy nem volt szabad irodalmi katedra Nagykőrösön, Szász Károly – maga is kiváló költő és tudós és későbbi püspök – azonnal felajánlotta a maga helyét: *„majd én átmegegyek matematikát tanítani”*. Arany köszönőlevelében kedvesen ezt írta: *„Ejnye Kari, hát hogyan illik a Poézishez az aritmetika?”* Nem a tárgyak, a lelkek találkoztak.

Arany nagy odaadással, felkészültséggel tanította az irodalmat, de verseket is kellett kérni a diákoktól. Ez néha nehezebbre is esett. 1858. február 24-én írja Lévy Józsefnek: *„versre is adok fel tárgyat, buzdítom őket, de nem kényszeríték senkit, hogy verset írjon, nem akarom bottal verni ki belőlük az isteni szikrát”*. Ha Petőfi és Tompa kapcsolata nem is volt mindig felhőtlen, Arany ismeretségük első percétől a szeretet hangján szólt és írt: *„Most mintha üstökös csapna szűk lakomba, éget és világít lelkemben leveled: ó, mond meg nevemmel, ha felkeres Tompa, mely igen szeretlek Téged, s őt is Veled”*. A baráti lelkigondozása, és kapcsolatépítése kezdettől fogva meghatározó. Ez a szolgálata nyilván Tompa felé teljedhetett ki. Leveleztek régen, de nem látták még soha sem egymást. Egy alkalommal Tompa mégis elment Nagykőrösre, hogy meglátogassa még soha nem látott, de mélyen szeretett barátját. Ekkor Tompa még nagyon erős, derűs férfiú volt. Ismerte Arany bajlódásait a diákkeresekkel és csalóka módon így köszöntött be: *Mester eljöttem, hogy láthassam Önt, és hogy meghallgassa egyik versemet. Uram, mindennel kész vagyok szolgálni, ebédrel, vacsorával, de kérem, a verseivel ne terheljen. Csak egy versszakot kérnék Mester. Kérem, szállást is adok Önnek, de a verseket hagyjuk el. Akkor csak egyetlen sort hallgasson meg. Na legyen, essünk túl rajta. Tompa citálni kezdte: „Megenyhült a lég, vidul a határ, s te újból itt vagy jó gólyamadár”*. Aranynak szinte még a lélegzete is megállt. Mihály te vagy az? Te vagy Tompa Mihály? A többit már csak el kell képzelnünk.

A megerősödött személyes kapcsolatból következett, hogy amikor ez az erős férfiú, családi gyászok és betegsége folytán is megroppanva gondozásra szorult, a pap-költő legavatottabb gondozója Arany János lett. *„Nem akarok papi szakmádba vágni, prédikációt tartani Neked, de ne vedd rosszul tőlem, ha ismét a hit balzsamához utasítalak. Petőfivel hasonló esetben talán nem merem volna tenni, de ha a Te öt kötet költeményedet olvasom, esküdni mernék rá, hogy az alaphang, a hit soha sem fog a szívedben elnémulni. Ehhez utasítalak édes barátom, ez adjon neked enyhülést, vigasztalást, reményt a jövőre.”* Már csak egy rövid és végső válaszra marad helyünk Tompától: *„Kedves Jánosom! Lelkemnek híven, s végig szeretett barátja. Végórámnál, az élet határánál visszatekintve életemre: magas, nemes lelkednek vonzalma, barátsága meghat. Fogadd búcsúra lankadó jobbomat... kifáradtam, pihenek, a lélek él, találkozunk... Ajánlom enyéimet! Végig híven szerető Miskád.”*

Istentől kapott ajándékaink és javaink között most köszönjük meg ismét és ismét a Gondozót és gondozottakat is, és gondoljunk egyszerre a táalentumot, a zsenialitást ajándékozó Atyának a szívére és mozdulatára, az azt kimunkáló Lélekre és az Úr Jézus nevével is megnyilatkozó bizonysgtételeire nemzeti, szellemi, személyiségbeli, lelki óriásainknak.

KÖZGYŰLÉSÜNKRŐL JELENTJÜK

Új tisztségviselők – és a megbecsülés jelei

Március 11-én, a Dunamelléki Református Egyházkerület székházában tartotta a Magyar Református Presbiteri Szövetség szokásos évi rendes közgyűlését. A megnyitó áhítatot *Fónagy Miklós* ny. esperes tartotta a Mt 5,13-16 alapján. Az Igéből először a só képét emelte ki, amely ízesít, élvezhetővé tesz, de konzervál és fertőtlenít is. Ha életünkben kevés a só, ízetlenné lehetünk, de presbiterként is vállalnunk kell Krisztus ízét. Enélkül elveszíthetjük létjogosultságunkat, nem nyújthatunk védelmet egymás számára. A jövőnkéről van szó. A világosságot adó lámpás kapcsán arra biztatott, hogy vállaljuk a csonkig égő gyertya szerepét, amely „magát megemészelve másokat szolgál”. A Jelenések könyvének képe szerint Isten Fia az égő gyertyák között jár és őrzi a fényüket; ez erősítsen bennünket is.

Az elnöklő *dr. Szilágyi Sándor* a megjelentek köszöntése után elmondta, hogy levélben üdvözölte a közgyűlést és kimentését kérte:

- *Steinbach József*, a Dunántúli Egyházkerület püspöke,
- *P. Tóthné Szakács Zita*, a Magyarországi Református Nőszövetség elnöke,
- *Riskóné Fazekas Márta*, a Magyarországi Lepramisszió igazgatója,
- *Miklóssy József*, a Bethánia CE Szövetség alelnöke,
- *Dr. Makrai Tibor*, a Biblia Szövetség elnöke.

Az elnök köszöntötte a határon túli testvér-szövetségek megjelent képviselőit:

Gyurkó Miklóst, a Kárpátaljai Ref. Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnökét, *Tóth András*t, a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnökét, valamint *dr. Nagy Sándort*, az RKKK kuratóriuma elnökét, aki az áhítat alatt a kántori szolgálatot is ellátta. A közgyűlést köszöntötte szóban is *Kiss András*, a Bethánia CE nevében és *dr. Drenyovszky Irén*, a Keresztény Orvostársaság volt elnöke, aki örömmel számolt be arról, hogy a Presbiteri Szövetség által is szorgalmazott intézmény, orvosait abortuszra nem kötelező szülészet létrejöhett a Bethesda Kórház és a Budai Irgalmasrendi Kórház égisze alatt.

Ezután az elnök megtartotta beszámolóját az elmúlt évről és a Szövetség 2017. évi munkatervéről. Saját beszámolóját, valamint a gazdasági bizottság beszámolóját vetített képekkel kísérte. Kiemelten foglalkozott a múlt évi országos vagy egyházkerületi, kárpát-medencei, ill. nyugat-európai konferenciákkal, valamint a 2017-re ter-

vezettekkel. A pápai országos presbiteri konferencia keretében, az első presbitérium megalakulásának 400 éves évfordulója alkalmával felavatandó emléktábla tervét kivetítette. Ismertette a kárpát-medencei testvér-szövetségek elnökségeivel megalakításra javasolt Együttműködési Tanács nyilatkozatát és kérte annak elfogadását a közgyűléstől. Beszámolt a 2016. évi közgyűlés határozatainak a teljesítéséről, majd rátért a területi szervezetek helyzetére. Bemutatta a taglétszámot egyházmegyék szerint, megjegyezve, hogy a taglétszám egy év alatt 2,2%-kal csökkent, és meg kell állítani a csökkenést új tagok toborzásával. Végül bemutatta a Szövetség 2017. évre javasolt munkatervét, és kérte annak elfogadását.

Az elnöki beszámoló után *Bittó Zoltán*, a Felügyelő Bizottság elnöke nyilatkozott a Szövetség 2016. évi tevékenységéről, különös tekintettel a gazdálkodásra és a közhasznúsági besorolás elérésének tervére. Eltekintve néhány kisebb hibától, a Szövetség munkájával az FB elégedett volt.

Ezután a Kelenföldi Egyházközség énekkara szolgált mindenkét megragadó, szép művekkel, amelyek sorában Schütz, Tobler, Bach, Haydn, Mendelssohn, Árokháti és két ismeretlen szerző művei szerepeltek.

A továbbiakban a Gazdasági Bizottság elnöke, *dr. Székely István* tájékoztatót a 2016. évi gazdálkodásról és a 2017. évi költségvetésről. Az elnök összefoglaló táblázatokkal és diagrammokkal illusztrálta a két év adatait mind a bevételek, mind a ráfordítások vonatkozásában.

Ezt követte a Missziói és Diakóniai Bizottság elnökének vetítésel kísért beszámolója, áttekintve a 2012-16 közötti időszak főbb missziói célkitűzéseit. Az idej feladatokat három pontban fogalmazta meg:

- a reformáció értékeinek minél sokoldalúbb felmutatása,
- a gyülekezetek felkészítése az ősszel esedékes presbiterválasztásra,
- személyesen: a missziói bizottsági elnöki feladatok átadása.

Az elmúlt időszak kritikus mérlegét felállítva, felhívta a közgyűlés figyelmét mulasztásainkra:

- nem tudtunk elérni alkalmainkkal sem minden tagunkat, sem minden presbitert, sem a cigányságot,

KÖZGYŰLÉSÜNKRŐL JELENTJÜK

- nem tudjuk utolérni az eredeti környezetükből elszivárgó református fiatalokat,
- nem tudunk aktivizálni minden presbitert a hittanoktatás melletti biztatásra.

A Presbiterképzési Bizottság elnöke, *dr. Judák Endre* előadásában elsősorban a pedagógus-misszió előtérbe helyezését hangsúlyozta, ismertette ennek már bevált módszereit, és beszámolt az egyes területi szervezetek tapasztalatairól.

A szerény szendvics-ebéd után következő tárgysorozati pont az Alapszabály módosításainak az ismertetése volt, amely során az elnök a következő főbb módosításokat foglalta össze, a módosítások szövegének a kivetítésével:

- közhasznúsági tv. előírásainak teljesülése
- területi referensek tisztségének bevezetése
- egyházkerületi szervezet megszüntetése
- összeférhetlenség tv. szerinti idézése
- kisebb hibák javítása

Üe. hozzátette, hogy a módosításoknak megfelelően módosul a Szervezeti és Működési Szabályzat is.

A következőkben a Presbiter lap főszerkesztőjének, *dr. Békefy Lajosnak* a beszámolója következett. Hálát adva Istennek az eltelt több, mint 25 évért, amelyet a lap szerkesztésével, színvonalának folyamatos emelésével töltött, hangsúlyozta, hogy kisebb-nagyobb formai tökéletesítéssel igyekezett a lap lelki mondanivalóját előtérbe emelni. Köszönetet mondott a Szerkesztőbizottság élő és eltávozott tagjainak, közöttük Hegyi Füstös Istvánnak, dr. Papp Vilmosnak és a többieknek, akik ma is rendszeresen támogatják a szerkesztés munkáját cikkeikkel, továbbá köszönetet mondott *Heckmann Tamás* tördelő szerkesztőnek is.

A lap terjedelme az 1992-es 12 oldalról mára a duplájára emelkedett.

A beszámolót követően az elnök méltatta a főszerkesztő hűségét szolgálatában és a Szövetség elismerésének jelképeként díszoklevelet adott át neki, melynek képét ki is vetítette.

Ezután került sor a Kanizsai Pálfi János díj idei átadására a kitüntetetteknek. Elsőként az elnök és *Tóth András*, a Pápai Református Egyházmege esperese posztumusz díjat adott át Balla Tibor, Szövetségünk harmadik elnöke emlékére *dr. Balla Péternek*, a KRE rektorának, fiának, aki édesanyja és Tibor testvére kíséretében vette át. Másodikként *dr. Huszár Pál*, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, Zsinatunk világi elnöke vette át a díjat, aki beszédeivel és írásaival szolgálta a presbiteri tiszt tekintélyét és felelősségét.

A közgyűlés utolsó előtti mozzanata az esedékes tisztújítás volt, amelynek keretében új ügyvezető elnök, új felügyelő bizottsági elnök és tag, továbbá új missziói és diakóniai bizottsági elnök választására került sor *dr. Ritoók Zsigmond*, mint jelölőbizottsági elnök előterjesztése alapján. A titkos szavazás a következő eredménnyel zárult:

Ügyvezető elnök: dr. Viczián Miklós pasaréti presbiter, a missziói bizottság eddigi elnöke,

Felügyelő Bizottság elnöke: dr. Pálffy I. Péter pasaréti presbiter, az FB eddigi tagja,

Felügyelő Bizottság tagjai: Derzsi György pozsonyi úti presbiter, egyházkerületi számvevő, és *Seres László* budahegyvidéki presbiter,

Missziói és Diakóniai Bizottság elnöke: dr. Tóth János békéscsaba presbiter, a Békési Területi Szervezet elnöke.

Utolsó mozzanatként az elnök részletesen ismertette a határozati javaslatok szövegét és alkalmat adott a hozzászólásra. A határozatok megtárgyalása során egy alkotó tag kifogást emelt a tagdíj emelése miatt, ezért a 2017. évi költségvetés és a tagdíj emelése ellen szavazott. A közgyűlés a határozatokat az említett két határozat kivételével egyhangúlag elfogadta.

A közgyűlés az új ügyvezető elnök és a Missziói és Diakóniai Bizottság új elnöke rövid székfoglalójával és *dr. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadó zárszavával, majd imaközösséggel és a Himnusz elénekülésével zárult.

Az elfogadott határozatokat lapunk következő számában fogjuk közölni.

Dr. Szilágyi Sándor

„Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait” (1Kor 4,1)

Meghívó

A Magyarországi Református Nőszövetség és a Magyar Református Presbiteri Szövetség közös országos konferenciát rendez

2017. április 29-én

a Dunamelléki Egyházkerület Székházának dísztermében.

Témája: Felkészülés a presbiter-választásokra

Programja a következő:

09:30–10:30 Érkezés, regisztráció

10:30–11:00 Nyitó áhítat, szolgál *Bogárdi Szabó István*, a Dunamelléki Egyházkerület püspöke, a Zsinat lelkeszi elnöke

11:00–11:20 A megjelentek köszöntése, a két szövetség bemutatkozása, *P. Tóthné Szakács Zita* elnök és *Szilágyi Sándor* tb. elnök

11:20–12:00 Kötelességek a gyülekezetben és a családban, *Jákob János* tabori püspök

12:00–12:25 A presbiterválasztásról, *Szilágyi Sándor* tb. elnök

12:25–12:40 Kérdések, hozzászólások

12:40–12:50 Tájékoztató a XVI. Református Zenei Fesztiválról, *Böszörményi Gergely* fesztivál-igazgató

12:50–13:30 Szünet, szendvicses szeretetvendégség

13:30–14:30 A XXI. századi keresztyén női szerepkör, *Fodorné Ablonczy Margit* lelkipásztor-családterapeuta

Korreferátum: Az elköteleződött református férfi a XXI. században, *Fodor Attila* cégvezető, missziói gondnok

14:30–14:40 Kérdések, hozzászólások

14:40–14:55 Imaközösség

14:55–15:00 Zárszó és áldás, *P. Tóthné Szakács Zita* elnök, lelkipásztor.

A konferenciára szeretettel várjuk a Nőszövetség és a Presbiteri Szövetség tagjait, valamint minden lelkipásztort és gyülekezeti tagot az ország minden egyházközségéből. A jelentkezéseket kérjük az MRPSz irodájába **április 15-ig** eljuttatni. (Cím: 1092 Bp., Ráday u. 28. • Telefon: (+36-1) 476-3211 • E-mail: szovetseg@presbiter.hu)

P. Tóthné Szakács Zita
a Nőszövetség elnöke

dr. Szilágyi Sándor
a Presbiteri Szövetség tb. elnöke

NYITOTT SZEMMEL

Újszövetség – magyarul!

KÖVESPATAKI LÁSZLÓ

*Próféták által szólt rigen niked az Isten
Az kit ígirt, vigre megadta fiát
Buzgó lilekvel szól most es niked ezáltal,
Kit hagyja, hogy hallgass, kit hagyja, hogy te kövess.*

A XVI. században a reformáció viharos sebességgel terjedt hazánkban; néhány évtized alatt népünk zöme csatlakozott hozzá! Lánglelkű prédikátorok hirdették Isten Igéjét, amely akkor Németországból, Svájcából került hozzánk. De vajon magyar nyelvű Igék

nélkül sikerült volna ez? Károli Gáspár teljes bibliafordítása csak 1590-ben készült el – akkor, amikor már népünk 80-90%-a csatlakozott a reformációhoz.

Idén emlékezünk, ünnepeljük a reformáció félévezredes évfordulóját, s a hozzá kapcsolódó eseményeket. Ezért nagy a hiányérzetem, hogy Egyházunkban nem em-

legetjük méltóképpen azt a bibliafordítást, amelynek a fenti verse 1541 januárjában Sárváron jelent meg, s mellesleg az első magyar nyelvű nyomtatott könyv! *Erdősi Sylvester János* volt a fordító, aki lelkes prédikátora volt az evangéliumok örömmüzenetének, a Megváltó Jézust hirdető reformációnak! Az sem vonhat le iránta való megbecsülésünkéből, hogy nem volt kálvinista; ui. az ő működése idején még nem vált el a reformáció lutheri és kálvini ága. Viszont az általa lefordított Újszövetséget olvasó és tanító prédikátorok hozták létre kevéssel később Református Egyházunkat...

Senki ne értsen félre: Sylvester munkájának értékelése semmit sem von le a teljes Bibliát lefordító, méreteiben is nagyobb, s távolabbi hatású munkát végző Károli nagyságából. Csak azt hangsúlyozom ismételten, hogy *az első mag elvető-jét jobban meg kellene becsülnünk!*

Hitvallás

KNLONÉ TŰSKI GABRIELLA

Nemrég elbeszélgettem Rob Janssen-nel. Egy gyülekezetbe járunk, sőt kéthetente bibliaórát tartunk vele és egy másik fiatalemberrel. Rob húszéves, erős, vidám, segítőkész. Jó humora van, hűséges gyülekezeti tag. Megbízható munkavállaló, kitűnő énekes. Tehetségei lassan, de biztosan kibontakoznak. Mint minden 20 év körüli fiatal, szinte türelmetlenül várja élete következő lépéseit. Öröm látni életkedvét, hallani álmairól, terveiről.

Van egy gond, amivel Rob már egész életében küzd. Saját szavaival mondva: nem tud tanulni. Az iskolát emiatt nem járta ki. Ezt nem mindig egyszerű elfogadni egy húszéves fiatal férfinak. Nem mindig könnyű, mert máshogy mennek dolgai, mint másoknál. Mi emberek nem szeretünk 'mások' lenni.

Viszont az Úr Isten láthatóan megáldja Rob gondolatait Isten szeretetéről és saját hitéről. 2017 böjt időszakában az ő hitvallását szeretném megosztani. Miért? Elsősorban mert Rob mélyen vágyik megosztani hitét, másodsorban meg pont azért, mert mind mást-mást kapunk az életben. És ha ezt megosztjuk, gazdagodunk. Isten Szent Lelke erősít minket, épít minket egymás hite által is. Hát épüljünk együtt!

„Ha hited van, ezt megoszthatod emberekkel. Hogyan tapasztalod, látod a dolgokat. Mindenből ez a legszebb.

Egy pár éve éreztem: Isten jelen van az életemben. Ezért két évig jártam konfirmációs órára, utána konfirmáltam. Rendkívül jó volt. Mert ezt Isten adja neked. Ott állsz, és életre szólóan ígent mondasz. Sosem felejtéd el azt a napot, amikor 'ígent' mondasz Istennek. A munkahelyemen is elmondtam, hogy Érte szeretnék élni, és ezt mindenkivel meg szeretném osztani.

Az első Úrvacsoránál nagyon izgultam és egyben nagyon különleges élmény volt. Azt gondoltam magamban: ezt én nem érdemlem meg. Túl sok rossz dolgot csinállok. Miért mehetek egy ilyen szép asztalhoz? De hát ez tiszta kegyelem. Megtanultam,

hogy sosem megyek büntetlenül az asztalhoz. Pont ezért kell oda menni. Az előtte való héten többet olvasok a Bibliából, többet imádkozom, hogy Isten áldja meg az Úrvacsorát. Vegye el a bűnt, ami Közte és köztem áll. Az Úrvacsora öröme legyen a legfontosabb. Piszkos vagyok a bűntől, és mégis egy fehér asztalhoz mehetek. Fel sem tudom fogni.

Az Úrvacsora után vigyázni kell, hogy ne gondold: most megint mindent csinálhatok. Nem szabad természetesnek venni azt, amit az Úr Jézus csinált.

A hit miatt máshogy döntök dolgokról mint régen. Régen sokszor kételkedtem, birkóztam dolgokkal. Még mindig birkózok, de másképp. Ha korlátoltságomat nézem, mégis látom: 'Rob, jó hogy létezel.' De a birkózást még nem tudom elengedni. Amikor bajban vagyok, Istent nagyon közel érzem. De Istent szeretném belevonni a jó és kellemes dolgaimba is.

Isten szeretete gyakran látható. Ha csak a természetet nézzük, az csupa isteni szeretet. Az évszakok, a nap sütése mind jele annak, hogy Isten gondoskodik rólunk és a mezőkről. Isten szeretete az emberekkel is ott van. Ő adja, hogy meg tudjuk hallgatni egymást. Akkor is, ha mások vagyunk. Mindenben ott van Isten szeretete. Még a bajban is. Még azt is felhasználja Isten a terveiben."

Mind máshogy készülünk húsvétra. De mind egyre van szükségünk. Jézus felé fordulni. Újra felfigyelni Isten szeretetére és kegyelmére. Ebből élni, méríteni, osztozni. Talán pont ezekben a hetekben.

Az Úr Jézus nagyon egyértelműen indít minket útra, ahogy Rob-ot útra indította az életre a fenti gondolatokkal. Máté 28,19-20: „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Értünk Jött. Velünk van. Életét adta érted. Ezért mindig van, amiből osztozhatsz.

Énekeljük: 'A szívem úgy vár, ó jöjj, ne késs már! Uram Jézus, térj be, ó térj be hozzám!'

Lelkiszolgálat Háza – az elcsendesedés helye Piliscsabán

A Lelkiszolgálat Háza a Bethánia CE Szövetség, mint egy felekezeti közti keresztény szervezet tulajdonában lévő ingatlan. Olyan hely, ahol az emberek Jézus Krisztust személyes Megváltjukként megismerhetik. Elsősorban keresztény közösségeknek, szervezeteknek, gyülekezeteknek, ifjúsági-gyermek csoportoknak ajánljuk házunkat. Mi a ház rendelkezésre bocsátását tudjuk felajánlani, külön szervezett program nélkül. Szolgáltatásunk megfelelő fizikai környezetet biztosít a Krisztus központú alkalmakhoz maximum 57 fő részére.

Ha Ön budapesti, akkor kevesebb, mint egy óra alatt (autóval, vonattal – az állomás gyalog csak néhány perc – és busszal) a világ zajától távol eső oázisra talál, amely lelki-testi felfrissülésre jó lehetőséget kínál.

Ha Ön vidéki, és olyan békés helyet keres csoportos alkalmihoz, ahonnan fővárosunk és a környék kulturális nevezetességei is könnyen elérhetőek, a ház ehhez megfelelő lehet.

Kérjük, látogasson el weboldalunkra (www.lszh.org) vagy kérdezze misszió vezetőnket: Hajdu Zoltán +36-26-373-987; +36-30-946-8970; gondnok@lszh.org Továbbá ellátogathat facebook oldalunkra is: <https://www.facebook.com/lelkiszolgalathaza/>

Bibliaünnep Vizsolyban

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsoly református gyülekezetében 2017. márc. 5-én történelmi időket felidéző programokkal ünnepelték meg bibliavasárnap ünnepét. A reformáció 500. jubileumi évfordulóján kiemelten hangsúlyos esemény a Szentírásnak szentelt egyházi emléknap. Ezen a vasárnapon minden református közösség a bibliamissziót támogató adakozással és lelki figyelemmel tesz hitvallást a reformáció egyik legfontosabb szellemi alapvetéséről, a SOLA SCRIPTURA (vagyis egyedül a Szentírás hitünk mércéje) tanításáról.

A Biblia falujában ez alkalommal D. Szevik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Bibliatársulat elnöke hirdette az Igét. Ünnepi prédikációjában kifejtette, hogy a korunkban divatos és elkényelmesedett „wellness kereszténységgel” szemben határokat és törésvonalakat átlépő áldozatos szeretettel kell az evangéliumot ma is hordoznunk, nem szégyellve annak Pál apostoli „bolondságát” sem. Róm 1,16 textusa alapján kifejtette, hogy ma is számos alkalmunk van rácsodálkozni Isten evangéliumba rejtett erejére, hiszen az emberi haladás legnagyobb történelmi eseményei között

első helyen a Szentírás nemzeti nyelven való kiadása, majd a reformáció átforgató hatása van, megelőzve pl. Amerika felfedezését, vagy a gőzgép feltalálását.

Az ünnepség felemelő pillanatai közé tartozott, hogy dr. Szabó András irodalomtörténész, egyetemi tanár és Vizsolyi Biblia kutató ismertette kutatásainak legfrissebb eredményeit, valamint a történelmi reformatori/bibliakiadó családok nevében megemlékeztek

a leszármazottak (Károlyi Lászlóné Ilonka néni, valamint Mankovics Tamás) is. Az ünneplő közösség Szentírásért való háláadás az egyházközösség hitvalló nyilatkozatában csúcsosodott ki, amit megpecsételt a Vizsolyi Biblia legújabb hasonmás kiadása, az ún. HUNGARIKUM KIADÁS. E háromkötetes kézműves minőségű facsimile Vincze László Magyar Örökség díjas papírmerítő- és könyvkötő műhelyének egyedi gyártású remeke, ami küllemében és minőségében messze meghaladja az eddigi hasonmás kiadások ipari minőségét. A Vizsolyi Biblia Hungarikum Kiadása egyedülálló szakmai teljesítményként a könyvszakma érdeklődését már eddig is magára vonta, ugyanis prototípus példányát a tavalyi Budavári Könyvünnepen mutatta be a szakmai közönségnek a kiadásért felelős egyházközösség és könyvműhely.

Cigány imanap, mely mindnyájunkat bátorít és elkötelez

Egy nagyon szép templomban ez év február 4-én gyűltünk össze cigány testvéreinkkel Budafokon – mintegy 400 lélek – az Országos Cigánymissziói imanapra. Alig indult el ez a mozgalom, és máris olyan nagy volt az érdeklődés, hogy csak az adott templom fogadó készsége nem engedte meg, hogy még többen találkozzunk.

Nem volt sem szeszes ital, sem töltött káposzta. Oda-vissza közel 8 órát utaztunk Sárospatakról is, mintegy 50 lélekkel. Nem volt a mai divatos hangos elviselhetetlen zenekari szolgálat, mégis mindenki nagy vágyakozással érkezett, és nagy meggazdagodással tért haza. Akkor mégis, mi volt hát ott ezen a napon? Ha szabad remélnünk, hogy jól éreztük, akkor az Úr Szentlelkének a munkájáról tehetünk bizonyosságot. Az imádság, a bűnbánat, a bizonyágtétel, a tanítás, az örövendés lelkülete határozta meg a napot. Ezt a légkört már az autóbuzson odautazva, és visszaérkezve is elkértük az Úrtól.

Bár mind a hat zempléni: sárospataki és környékbeli gyülekezetből egyenként csupán nyolc testvérünk jöhetett (Tiszakarácson egyébként ünnepi alkalmakon akár 150-en is vagyunk együtt), mégis nagy aján-

dék és megtapasztalás volt, hogy ez a „kis” ötvenfős csoport – több száz lelket képviselve – már egy szolgáló, lelki közösséget is alkotott.

Az a tény, hogy erre a konferenciára öt felekezet cigány gyülekezetéből érkezünk (református, evangélikus, metodista, baptista, pünkösdi), olyan magas szinten alliansz, ökumenikus, de mindenképpen protestáns egységet képvisel, mely a magyar történelmi egyházak számára is példaértékű, követésre méltó. Ne legyünk restek, éppen a reformáció ünneplésének idején követni ezt a gyakorlatot, és a késésünket ennek a körnek további bővítésével „ledolgozni”. Minden ünnepi megmozdulás fölöttébb értékes és elkötelező, de a legmaradandóbb esemény mégis magának Isten népének, a protestáns reformációs gyökereken született felekezeteinek egységes, demonstratív szeretetközössége lesz. Ennek elkérésével és megvalósulásával tartozunk az Úrnak (Főpapi ima Jn 17.), a Reformációban kapott örökségnek a nemzetünk megszólítását munkáló megerősödésnek, a jövő igei és üdvtörténeti kihívásainak.

D. Szabó Dániel

Debrecen Széchenyi-kert: egyházmegyei presbiter találkozó

A Debreceni Református Egyházmegye presbiter találkozót tartott 2017. február 4-én a Debrecen Széchenyi-kerti Egyházközség templomában. A találkozó, a „*Hirdesd az Igét*” programsorozat keretében és annak szellemében valósult meg. A februári zimankós – olykor -12, -15 °C-os – időjárás ellenére erre a napra kiderült, felmelegedett az idő, így nem csak Isten Igéje és Jézus Krisztus fénye ragyogta be a templomot, a megjelent presbitereket, hanem az időjárás is „kegyeibe fogadta” az egész napos alkalmat.

A megjelent presbitereket *Jenei Zoltán* házigazda-lelkipásztor köszöntötte, majd ezt követően *Németh László*, a gyülekezet gondnoka beszámolt az ebben az évben 20 éve felszentelt templom építéséhez kapcsolódó gyülekezeti munkáról, összefogásról, valamint a templomépítés, és gyülekezetépítés szolgálatáról, mely szolgálatot a presbitérium mind a mai napig folyamatosan, töretlenül végez.

A presbitertalálkozót *dr. Fekete Károly*, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke a 2Tim 1,8 igei üzenetre alapozott áhítattal nyitotta meg, melyben hangsúlyozta, hogy: „ne szégyellj az Evangéliumot”, és büszkének kell lennünk az isteni biztatásra. Ez a pozitív üzenet kell övezze életünket, különösen ilyen jeles évfordulók alkalmával, gondolva a Magyar Református Egyház megalakulásának 450. és a Reformáció 500. évfordulójára.

Az áhítatot követően Püspök úr előadása hangzott el, melyben hangsúlyozta, hogy az egyházi tisztségeket betöltők elhívásnak kell tekintsék szolgálatukat, különös tekintettel, hogy tisztújítás évében vagyunk, ezért az egyházi tisztségekről tanítást kell közzé tenni és azokat tanulni kell.

A következő előadó *Nagy Gábor*, a Debrecen Szabadság-telepi református Egyházközség lelkipásztora volt, aki Kálvin János Institu-

tiójának alapján beszélt arról, hogy miként viszonyul egymáshoz az egyház és a világi hatalom. „Az egyház és állam viszonya olyan, mint a hippokrateszi iker; ha az egyik beteg, a másik is megbetegszik, s csak ketten együtt lehetnek egészségesek.”

Az előadások után hat gondnoki és presbiteri bizonyágtétel hangzott el. A bizonyágtételek „*A hit a személyes életemben, és személyes hitem a gyülekezet életében*” témakörében fogalmazódtak meg.

Valamennyi bizonyágtétel az elhívás, és az elhívó Jézus Krisztus fontosságát emelte ki, és Istent hangsúlyozta ki. Az szűrődött le, hogy: „Isten és Krisztus nélkül is lehet élni, de nem érdemes, mert az nem élet.” A hívó ember értékrendje és zsinórmértéke az Evangélium, az éltető erő pedig a tiszta víz forrása: Jézus Krisztus.

Bizonyágtévők: *ifj. Módis László* (Debrecen, Kossuth utca), *Csabina Sándor* (Debrecen Nagytemplom), *Szilágyi János* (Ebes-Szepes), *Kathyné Mogyorósi Anna* (Debrecen-Józsa), *Veres Lászlóné* (Kismarja), és *Török Csaba Pál* (Debrecen Széchenyi-kert).

A tápláló és finom ebédet követően öt kiscsoportban, irányított beszélgetés folyt, mely beszélgetések középpontjában, az elhívást kiemelendő, a gyülekezetekben folyó szolgálatokról és a gyülekezeti életéről beszélünk. Az egész napos alkalmat a házigazda gyülekezet lelkipásztora, *Jenei Zoltán* zárta, és záró imájában hálát adván Istennek a megtartó kegyelméért, kérte az Urat, hogy mutassa meg és árássa ki hatalmát, erejét az egyházunkra, és keresztyénségünkre.

Istené legyen a dicsőség és a hála a végbement alkalomért és szolgálatokért!

Török Csaba Pál presbiter
a Debrecen Széchenyi kerti Egyházközség
Missziói Bizottságának elnöke

A szeretet alkotása: a Nagypénteki Református Társaság (I.)

1893 Nagypénteken a budai református gyülekezet megalakulásának hajnalán, amikor még nem is állt a később Szilágyi Dezső térre keresztelt Fazekas téren a templomunk, a budai reformátusok nagypénteki istentiszteletét a budai Várban lévő evangélikus templomban tartották meg. Az igehirdető *Kecskeméthy Csapó István* helyettes budai lelkipásztor volt, aki később neves teológiai professzor lett a kolozsvári teológián. A prédikáció Isten szeretetéről szólt, arról, hogy Isten milyen végtelen módon szeret bennünket. Kérdés az, hogy erre milyen válasz születik meg a mi szívünkben. Az istentisztelet után a hívek közül többen együtt maradtak, a Bástya sétányon sétálgatva arról beszélgettek, hogyan lehetne az igehirdetés üzenetét a mindennapokba beleülteve gyakorlattá változtatni. Ahogy így sétálgatva, beszélgetve ballagtak a budai atyafiak, megláttak egy elgurult pénzdarabot és egy rongyos öltözetű kisgyermeket. Isten ezeken keresztül megszólította őket, hogy gondoljanak az elesettekre, az árvákra, a nehéz sorsot hordozó gyermekekre. Még ott a Bástya sétányon elhatározták, hogy megalakítják a Nagypénteki Református Társaságot, azzal a céllal, hogy az abban az időben nagy számban lévő elálatlan, árva, nehéz sorsú gyermekeket gondjába vegye. Célként tűzték ki, hogy „[...] a könnyektől elhomályosult szemek lássák meg embertársaik nyomorát is, s igyekezzenek segíteni, még pedig nem a szükséglet és ínséget pillanatra enyhítő, hanem az elárvult embert egész életére megmentő krisztusi szeretettel.” (A Nagypénteki Református Társaság Évkönyve. 1893–1897. Budapest, 1897. 5. old.)

Az alakuló közgyűlést 1893. április 11-ére hívták össze, ahol a résztvevők *Kiss Áron*, *Bernáth István*, *Kasics Péter*, *Kecskeméthy István*, *Takách László*, *Telegdy Károly*, *Török Árpád* és *Szóts Albert* kimondták a Társaság megalakulását.

A Társaság élére *dr. Kiss Áront*, a nagykőrösi, majd a budapesti polgári tanítóképző igazgatóját választották meg elnöknek. Aelnök *Kasics Péter*, a Társaság ügyésze *dr. Kiss Károly*, pénztárosa (később gondnoka) *Szóts Albert*, jegyzője *dr. Varga Bálint* lett. Példa értékű az a lelkesedés és az egymás iránti bizalom, ami – hisszük és tudjuk, hogy a Szentlélek munkája volt az alapító atyákban. Megrendítő az a tény is, hogy saját vagyonukból egymásért jótállva, banki kölcsönt vettek fel és ebből vásároltak telket a megálmodott árvaház számára. 1895 novemberében az addig csak férfiakból álló Társaságban létrejött a női tagozat is, melynek vezetésére a nagy társadalmi megbecsülésnek örvendő *Hegedűs Sándorné szül. Jókay Jolánt* kérték fel, aki azonnal lelkes szervezőmunkába kezdett.

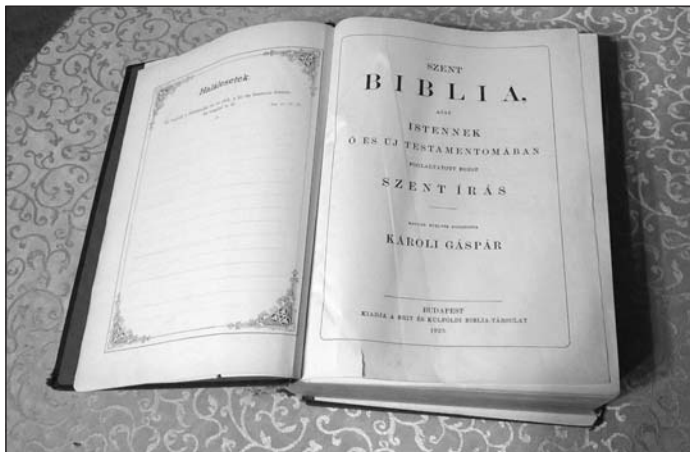
Női tagozat beindítása szem látomást jó hatással volt az adományok gyűjtésére: jótékonsági akciókat szerveztek, felajánlott tárgyaikat, műalkotásokat értékesítették és a befolyt összeget a leendő árvaház javára ajánlották fel. Megindult a gyűjtés, sok neves, közismert ember is szépen adakozott erre a célra. Maga *Jókai Mór* is jelentős adománnyal járult hozzá a gyűjtéshez.

Végül a tervek alapján a budaörsi Kamaraerdőn megvásárolt telken építették meg az otthont, ahol 1900 őszén indult meg a javító-nevelő munka. Az otthonban működő iskolát a környékbeli gyermekek is látogathatták. A mintegy 80 gyermek befogadására alkalmas intézményt *Szell Kálmán* miniszterelnök nyitotta meg, a résztvevőket *Szász Károly* püspök, *Kiss Áron* és *Haypál Benő* lelkipásztor köszöntötte. Az épület homlokzatára ez a jelmondat került: „*Neveld a gyermeket munkára, megél és jó marad.*”

Csenki Zsuzsanna
Diakóniai gondnok presbiter, Budai Református Egyházközség

Bibliavasárnap volt

Gyülekezetünk segédlelkésze, *Kocsis Ádám* meglepetésként a vésztői református gyülekezet számára kiállította nagyapja, *dr. Kocsis Elemér* hagyatékából származó bibliagyűjteményét. Végignévezve ezeket a szép köteteket, megakadt a szemem egy viseltesebb, mégis elegáns Biblián. Nyilván püspök úr ezt forgathatta legtöbbször. Kötése szakadt, élén az aranyozás kissé kopott. Amikor kinyitottam, a borí-

tólapon írás volt látható. Kisé nehezen olvasható, de jól látható évszámokkal ellátott sorok követik egymást, melyek között az első bekezdés így szól:

„Ezt a Bibliát vitte az első országos Presbiteri Értekezlet ünnepi fölvonulásán Debrecenben 1926. október 24-én a Nagytemplomból a Kossuth utcai templomba a gyűlés színhelyére: *Dr. Hetessy Kálmán* kecskeméti ref. lelkész.”

Az első nagy hatást az „ünnepi fölvonulás” kifejezés tette rám. Elképzeltem a Debrecen főutcáján vonuló rendezett tömeget, soruk élén palástos lelkészek, mellettük főgondnokok, utánuk presbiterek. Gyönyörű kép. Egy héttel később, a Presbiteri Szövetség közgyűlésén egy szép kiadványban olvastam ugyanezt a dátumot, amelyről datálja születését szervezetünk. Így a „felfedezés” újabb jelentőséget kapott, hiszen nyilvánvaló történeti dokumentum a Presbiteri Szövetség alapításáról.

Erdei Gábor
vésztői presbiter

Szamosnegyediek Debrecenben

A Szamosnegyedi Gyülekezet 26 tagú küldöttsége, kiegészülve a Sárközüjlaki Gyülekezet résztvevőivel, összesen 26-an vettünk részt a debreceni hálaadó ünnepségen. Magunkkal vittünk egy marék földet, amit külön kis kupacokba helyezett el mindenki, de az Úristen másképp akarta, este a feltámadt szél összekavarta, majd az eső egygyé formálta. Amikor délután 4 (ittthoni idő szerint 5) órakor megszólaltak a Debreceni Nagytemplom harangjai, mindenki könnyes szemmel gondolt otthoni templomára, ahol ugyanebben az időben szintén zúgtak a harangok. Bing-bang: egyek vagyunk!

Hazafelé az autóbuszban, örömeinkben, hogy mi is részesei lehetünk az egyesülésnek, Hozsannákat énekeltünk. De később rájöttünk, hogy mégse, túl korán adtuk fel édesanyánk imakönyvét, nem mindenki egyformán dicséri az Istent. Ezúttal nem a politikusok tettek lóvá, hanem egyházi emberek, a magyarországi reformátusok nem fogadták el az „Egységes magyar református énekeskönyvet”. Talán úgy gondolták, hogy nem is kellett volna új énekeskönyv, használt volna mindenki a magyarországi énekeskönyvet? Miért kellett akkor új énekeskönyv, kik találták ezt ki?

Édesanyámnak a harmincas években kiadott Énekeskönyvéből hiányzott a 37 és 38-as dicséret, amely a régebbi énekeskönyvekben a Himnuszt és a Szózatot tartalmazta. Ő imakönyvnek mondta, mert tartalmazta a mindennapi imákat is, ebben a könyvben találtam meg egy összehajtott lapot, mely az édesanyám kézírásával a Himnuszt tartalmazta. Innen tanultam meg a Himnuszt szövegét, mivel, hogy régi összehajtott volt a lap, egy szót nem tudtam rendesen kiolvasni, még ma is megtörténik, ha a Himnuszt énekeljük, e szónál megbotlik a nyelvem. Egy kis szünet kell, míg tovább tudom énekelni. Amikor hittan órára kezdtem járni, édesanyám kivette ezt a lapot az énekeskönyvből, nehogy valaki megtalálja e tiltott szöveget, még ha az illető pap is volt. Talán odatette a szekrény aljába, ahol azt a piros-fehér-zöld zászlót rejtette, és amelyet néha kivett és megsimogatta, majd gondterhelt arccal visszatett. Az 1983-as imakönyvből, amelyet a gyerekeimnek vásároltam, szintén hiányzott a 37,38-as dicsé-

ret, a 89-es fordulat után a bővített kiadásban már olvasható volt e két dicséret is. Ezért szoktam én mondani, amíg a magyarországiaknak ez „csak” a Himnuszt, nekünk egy imádság, a Nemzet imája.

Most amikor az egész világon a reformáció 500 éves évfordulóját ünnepeljük, sokan megemlékeznek arról, hogy az első magyar református Zsinatokat a mi környékünkön, Óváriban és Erdődön tartották.

Mi legyen ezzel az énekeskönyvvel, nevezzük ezután a *Külhoni Magyarok Református Énekeskönyvének*? Azt is mondják, hogy talán készülnek egy új énekeskönyvet kiadni, így 75 évesen képes lesz-e másikat tanulni? A Nagyanyák melyik könyvből tanítsák majd egyházi énekekre az unokáikat?

Medve A. Sándor
Szatmárnémeti Szamosnegyedi ref. presbiter

„Íme, por és hamu vagyunk”

A Budapest-Déli Területi Szervezet képzési alkalmá a II. Helvét Hitvallás tanításáról a hívők eltemetésével, a holtak körül való gondoskodással kapcsolatban

A Budapest-Pasaréti Egyházközségben január 14-én tartotta meg a Budapest-Déli Területi Szervezet presbiteri továbbképző alkalmát, amelynek témája a II. Helvét Hitvallás XXVI. fejezete volt. A fejezet címe: „A hívők eltemetéséről, a holtak körül való gondoskodásról, a tisztító tűzről és a szellemek megjelenéséről”. A bevezető áhítatot és a téma kifejtését *Földvári Tibor*, pasaréti beosztott lelkipásztor tartotta mintegy 50 érdeklődő előtt.

Az előadó bevezetésül arról szólt, hogy a Szentírás szerint az ember test és lélek egységében él, melyek a halálban szétválhatnak és a lélek tovább él. A Róm 14,7-10 ar-ról szól, hogy „ha meghalunk, az Úrnak halunk meg” és „mindnyájan oda fogunk állni Isten ítélőszéke elé”.

A holtak körül való gondoskodás, tehát a gyász is erre utal. A test eltemetése Krisztus temetésére emlékeztet, de feltámadására is. A temetési szertartásnak két célja van: a gyászolók vigasztalása és az evangélium hirdetése számukra. Jó, ha a temetésen ott lehetnek a gyülekezet tagjai is. Vidéken ez sok helyen gyakorlat, ők vezetik a temetési énekeket.

A temetés módjára vonatkozólag az előadó a Biblia alapján a koporsós temetést javasolta, bár a modern korban teret hódít a

hamvasztás is. Ma is megmaradtak pogány szokások, mint áldozat a halottakért („halotti mise”), imádság a halottakért, okkultista eljárások a halottak lelkével való kapcsolat építésére, mint-ha Krisztus áldozata nem lett volna elegendő értük is, hanem azt emberi próbálkozásokkal kellene kipótolni...

Külön szólt az előadó a tisztítótűz (purgatórium) tanáról, amelynek a Szentírásban semmi nyoma nincsen. Egyik hozzátárszó említette, hogy 500 éve Luther a búcsúcédulák ellen emelte fel szavát, mert az akkori római egyház azt terjesztette, hogy a búcsúcédula megvásárlásával mentesül a vásárló a tisztítótűz alól.

A halottak megidézését a Szentírás tiltja (5Móz 18,9-14), Jézus a gazdag és Lázár példázatában pedig így tanít: „Ezenfelül még közöttünk és közöttetek nagy szakadék is tátong, hogy akik innen át akarnak menni hozzátok, ne mehessenek, se onnan ide át ne jöhessen senki” (Luk 16,26). Okkult praktikák során a Sátán és démonai jelenhetnek meg a halott nevében.

A cikk szerzője megjegyzi, hogy az egyik első magyar nyelvemléküink, a Halotti Beszéd, mely a XII. században keletkezett, használja a címben közölt szavakat, tehát hamuvá válásunk már akkor is ismert volt: „Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk: íme, por és hamu vagyunk.” Így szól erről az Ige: „Mind-egyik egy helyre kerül, mindegyik porból lesz, és újból porrá lesz mindegyik” (Préd 3,20). Erről szól 90. zsoltárunk 2. verse is. Ha körülnézünk ma egy magyar temetőben, rossz érzést kelt az a rengeteg beton, műkő, márvány síremlék, amellyel a leszármazottak büszkélkednek és próbálják vele jóvá tenni mulasztásaikat az elhunytak iránt. A kolumbáriumok szerényebbek és ugyanúgy alkalmasak az emlékezésre.

JSZ

Vigasztalás, szabadulás – áldásos munkatársképzés

Ez alkalommal is szép számban vettek részt lelkipásztorok, főgondnokok, gondnokok, presbiterok és diakónusok azon a munkatársképzőn, amelyet a Szatmári Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége másodízben is megszervezett a Szatmárnémeti Láncoz templomhoz tartozó Kálvin János Református Imaházban.

Az alkalom alap gondolata: „Kiki amint kegyelmi ajándékot kapott, úgy sáfárkodjatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai” (1Péter 4,10).

A képzés igei megnyitóján *Korda Zoltán*, a Szatmár-Láncoz Református Egyházközség lelkipásztora hirdette Igét, majd bibliaismeretre (Ószövetségre) tanított *dr. Enghy Sándor Sárospataki Református Teológiai Akadémiai tanár*.

Hitismeretet *dr. Füst-Molnár Szilveszter* sárospataki rektor tartott először Vigasztalás a nyomorúságban, majd Szabadulás a nyomorúságból címmel. *D. Szabó Dániel MRPSZ tiszteletbeli elnöke* missziói beszámó-

lóját most is nagy érdeklődéssel hallgatta a mintegy másfélszáz fős gyülekezet. *Pásztor Gyula akadémiai lelkész* éneket tanított. Gazdag áldás volt az ötalkalmas képzés második szakaszán is.

Az alkalomról felvételeket készített az *ITV Világítás* című műsora is.

Egyházmegyei Presbiteri Konferencia Nagyigmándon

Közel négy százán gyülekeztünk össze 2017. február 18-án a Nagyigmándi Református Templomban. A Tatai Református Egyházmegye tartotta évi presbiter konferenciáját, ami ez évben kapcsolódott a Reformáció 500. évfordulójához, s megyei szinten így az emlékévé nyitó alkalmává lett.

A konferencia áhítattal kezdődött, melyet nagytiszteletű *Máté László*, a Tatai Református Egyházmegye esperese tartott az 1Korintus 3,11 alapján: „Mert más alapot senki sem vehet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus”.

A konferencia résztvevőit köszöntötte *Gyimóthy Géza* egyházmegyei főgondnok úr és *Hajduné Farkas Erika* polgármester asszony.

Két előadást hallgathatt meg a jelenlévő gyülekezet. Az első főtisztelű *dr. Márkus Mihály*, a Dunántúli Református Egyházkerület nyugalmazott püspöke tartotta „Reformáció 500 – Mire bicsülnék az örökséget?” címmel.

A második előadás „A gyülekezetépítés lehetőségei a Magyar Református Egyházban, a Reformáció 500 éves évfordulójának korában” címmel hangzott el főtisztelű *Steinbach József*, a Dunántúli Református Egyházkerület püspökének előadásában.

A két előadás egymást kiegészítve indult el a reformáció alapelveiből, hogy a jelen kihívásain keresztül felmutassa a református hitvallásosság megújulását és az egyházépítés lehetőségeit a jövőre nézve. A gyülekezet szolgálatakként a Nagyigmándi Református Kórus éneke hangzott fel, valamint két hittanos tanuló, *Vincze Lujza* és *Kóvári Alexandra* versekkel köszöntötték az egybegyűlteket.

A templomi konferencia után a nagyigmándi „Magos” Művelődési Házban szeretetvendégséggel folytatódott a program, melyről bízunk benne, hogy mindenki hitben és lélekben megerősödve térhetett vissza a saját gyülekezetébe, folytatva a szolgálatot, melyre az Úr Isten elhívta.

Máté László esperes úr zárszavában köszönetet mondott az előadóknak és vendéglátóknak egyaránt, legfőképpen Istennek köszönve meg az ünnepség áldásait.

Soli Deo Gloria!

Sugár Tamás

Forrás: a Tatai Református Egyházmegye honlapja

Köszönet Margit Istvánnak

Péceli presbiter Testvérünk, *Margit István* fantasztikus meglepetést szerzett Szerkesztőbizottságunknak és a Szövetségnek értékes és hiánypótló munkájával. Nem tudjuk, mennyi időbe telt neki, míg lapunk 25 év összes számát gondosan feldolgozta és kategóriákba gyűjtötte, de amit letett asztalunkra, az valóban elképesztő és hálaadásra indító. 4441 számozott és kategorizált cikk, valamennyi műfajban megjelent publikáció számozottan, pontos év, szám, oldal megjelöléssel szerepel tartalomjegyzékében. De nem csak tartalmilag dolgozta fel 25 év anyagát, hanem szerzők szerint is, minden esetben megfejtve és közzétéve még a szignós aláírásokat is. 10 kategóriába sorolta az anyagokat 162 oldalas munkájában: vezércikkek; cikkek, tanulmányok; egyéb írások; igemagyarázatok; Emlékezetes presbiterok – XX. századi „gályarab” prédikátorok; olvasásra ajánljuk; biznyságtételek; sajtószemle; versek, imádságok; hírek, beszámolók. És még a névmutató. Jó látni, hogy Urunk vezetése alatt mekkora szellemi, lelki érték, és kordokumentáció halmozódott fel a Presbiterben. S jó, hogy Margit István testvérünk ezt megláttatta velünk ugyancsak értéktisztelő és értékbemutató repertóriumával. Áldott az Isten a 25 évért, és Testvérünk munkájáért!

A Szerkesztőbizottság nevében hálás köszönettel: *Dr. Békefy Lajos* PhD felelős szerkesztő.

A PRESBITER 1992-2016. évi (I-XXV. évfolyam) TARTALOMJEGYZÉKE	
VEZÉRCIKK	
001	Beszámoló az előző évről
002	003
004	005
006	007
008	009
010	011
012	013
014	015
016	017
018	019
020	021
022	023
024	025
026	027
028	029
030	031
032	033
034	035
036	037
038	039
040	041
042	043
044	045
046	047
048	049
050	051
052	053
054	055
056	057
058	059
060	061
062	063
064	065
066	067
068	069
070	071
072	073
074	075
076	077
078	079
080	081
082	083
084	085
086	087
088	089
090	091
092	093
094	095
096	097
098	099
100	101
102	103
104	105
106	107
108	109
110	111
112	113
114	115
116	117
118	119
120	121
122	123
124	125
126	127
128	129
130	131
132	133
134	135
136	137
138	139
140	141
142	143
144	145
146	147
148	149
150	151
152	153
154	155
156	157
158	159
160	161
162	163
164	165
166	167
168	169
170	171
172	173
174	175
176	177
178	179
180	181
182	183
184	185
186	187
188	189
190	191
192	193
194	195
196	197
198	199
200	201
202	203
204	205
206	207
208	209
210	211
212	213
214	215
216	217
218	219
220	221
222	223
224	225
226	227
228	229
230	231
232	233
234	235
236	237
238	239
240	241
242	243
244	245
246	247
248	249
250	251
252	253
254	255
256	257
258	259
260	261
262	263
264	265
266	267
268	269
270	271
272	273
274	275
276	277
278	279
280	281
282	283
284	285
286	287
288	289
290	291
292	293
294	295
296	297
298	299
300	301
302	303
304	305
306	307
308	309
310	311
312	313
314	315
316	317
318	319
320	321
322	323
324	325
326	327
328	329
330	331
332	333
334	335
336	337
338	339
340	341
342	343
344	345
346	347
348	349
350	351
352	353
354	355
356	357
358	359
360	361
362	363
364	365
366	367
368	369
370	371
372	373
374	375
376	377
378	379
380	381
382	383
384	385
386	387
388	389
390	391
392	393
394	395
396	397
398	399
400	401
402	403
404	405
406	407
408	409
410	411
412	413
414	415
416	417
418	419
420	421
422	423
424	425
426	427
428	429
430	431
432	433
434	435
436	437
438	439
440	441
442	443
444	445
446	447
448	449
450	451
452	453
454	455
456	457
458	459
460	461
462	463
464	465
466	467
468	469
470	471
472	473
474	475
476	477
478	479
480	481
482	483
484	485
486	487
488	489
490	491
492	493
494	495
496	497
498	499
500	501

Egyházközség születése Nagykátán

Egy érdekes cikke és fényképre hívták fel figyelmemet dédanyámról, aki Nagykátán saját házát nyitotta meg a kisebbségben élő református lakosság közösségi alkalmi számára a múlt század első éveiben. Dédanyám – dr. Karácsonyi Jenőné Bárczay Borbála – halála után is még egy ideig ebben a házban folytak az istentiszteletek. 1940-ben, a főkegyházközség fennállásának 25. évfordulóján, dr. Sepsey Mihály főorvos gondnoksága idején a gyülekezet megvett egy kis lakóházat ott, ahol most a templom áll, és abban alakított ki imatermet. 1941-től már külön missziói segédlelkész végezte itt a szolgálatot. Azóta Nagykátán felépült egy szép új templom (Nagykáta-Tápióvidéki Missziói Református Egyházközség www.reformak.hu). A cikkben hivatkozott Szentmártonkátán pedig ma is élénk református élet zajlik, és az egyházközség református általános iskolát is tart fenn.

A „Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye általános ismertetője és címtára az 1931-32. évre” című földrajzi monográfia azt írja Nagykátáról, hogy 12000 lélek lakja, ebből római katolikus 11000 és a reformátusok száma 470 lélek, az 1920-ban elvégzett népszámlálás adatai alapján.

A kis létszámú református híveknek – adataink szerint – még az 1900-as évek elején nem volt saját tulajdonú imaházuk sem. Valahol csak tartottak istentiszteletet, mert bizonyítható, hogy a szentmártonkátai tiszteletes ezen ügyben átjárt Nagykátára.

Változás állt be 1915. február 28-án, mert ekkor alakult meg a nagykátai fiók-egyházközség és egy nagylelkű támogató segítségével a rendszeres istentisztelet helye is megoldódott.

Budapestről költözött Nagykátára az 1910-es évek közepén Dr. Karácsonyi Jenőné és a mai Tüdőgondozó épületét vette meg. (Férje Dr. Karácsonyi Jenő, 1914. október 25-én halt meg, a Ma-

gyar Jelzálog Hitelbank főügyésze volt.) Az idős hölgy a kúriájában helyt adott a református híveknek, nem csak az istentiszteletek részére, hanem a református hitoktatást is itt tartották. Ez a kép egy hittani záróvizsgán készült. A vizsgák után a hölgy rendszeresen megvendégelte a gyerekeket a kúria parkjában.

Az 1923-ban készült kép felső részének közepén ül a nagylelkű idős hölgy, aki nem kis áldozatot hozott református hitéért.

Az épület külső jegyeiről a mai tüdőgondozó épülete egyértelműen felismerhető.

Felhasznált irodalom: Kuczsa Péter: Nagykáta anno című műve. A képet Dr. Máté Katalin őrizte meg. A dokumentumot közreadja dr. Viczián Miklós

Új tisztségviselőink arcképcsarnoka

DR. VICZIÁN MIKLÓS

ügyvezető elnök

DR. PÁLFFY I. PÉTER

a Felügyelő Bizottság (FB) elnöke

DR. TÓTH JÁNOS

a Missziói és Diakóniai Bizottság elnöke

DERZSI GYÖRGY

az FB tagja

SERES LÁSZLÓ

az FB tagja

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Január

9-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

14-én tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli egyházmegei területi szervezete, a Bp.-Pasaréti Református Egyházközségben.

17-én Vácz Gábor szövetségi titkár Budapesten megbeszélést folytatott dr. Békássy N. Alberttel, a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat elnökével, a két szervezet közötti partneri kapcsolat fejlesztése vonatkozásában.

19-én a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye Biblia Múzeumának budapesti megnyitóján Szövetségünket Vácz Gábor szövetségi titkár képviselte.

Ugyanezen a napon Muzsnay István testvérünk, tagtársunk temetésén Szövetségünket dr. Viczián Miklós missziói elnök képviselte.

Ugyanezen a napon titkárunk megbeszélést folytatott Ravasz Ákossal, az Európai Magyar Protestáns Szövetség választmányi tagjával, a két szervezet szorosabb együttműködésének lehetőségeiről.

21-én Szatmárnémetin tartotta első presbiteri és diakóniai munkatárs képzését a külhoni Szatmári Református Egyházmege Presbiteri Szövetsége.

29-én Hatvanban tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk északpesti egyházmegei területi szervezete.

31-én Debrecenben, a Református Nagytéplomban, a Reformáció 500 éves évfordulója alkalmából szervezett ünnepegsorozat megnyitóján Szövetségünket dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök képviselte.

Február

4-én Nagykovácsiban tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli egyházmegei területi szervezete.

7-én a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa – Parlamentben tartott – ülésén Szövetségünket dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök képviselte.

11-én tartotta Szövetségünk elnökségi ülését Budapesten.

Ugyanezen a napon dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök, dr. Viczián Miklós missziói bizottsági elnök, dr. h.c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó, dr. Judák Endre presbiterképzési bizottsági elnök és Apostagi Zoltán presbiterképzési biz. tag telefonon megbeszélést folytatott Varjas Zsolttal, a Nyugat-Európai Magyar Presbiteri Szövetség megalakításáról, ill. az ott indítandó presbiterképzésről. A szervezet alapítása, bejegyzetése lapunk szerkesztése időpontjában folyamatban van – Deo volente –, április első felében kerül bejegyzésre Németországban. Az első képzési alkalom tervezett időpontja: 2017. október 7. A helyszínnel kapcsolatban (München vagy Augsburg) a későbbiekben pontos tájékoztatással leszünk. Az újonnan megalakuló szervezet honlapja a www.magyarpresbiter.com címen érhető el. E helyről is Isten gazdag áldását kívánjuk az alakuló szervezet minden szolgálatára.

13-án Budapesten dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök megbeszélést folytatott P. Tóthné Szakács Zitával, a Magyarországi Református Nőszövetség elnökével. A megbeszélés témája a két szervezet április 29-ei budapesti közös konferenciájának előkészítése, ill. a jövőbeni szorosabb együttműködés lehetősége volt.

18-án Nagyigmádon tartotta presbiteri konferenciáját a Tatai Református Egyházmege. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

22-én a Zsinati Tanács ülésén Szövetségünket dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök és dr. h.c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó képviselte.

25-én Szatmárnémetin tartotta második presbiteri és diakóniai munkatárs képzését a külhoni Szatmári Református Egyházmege Presbiteri Szövetsége.

Március

4-én a Bp.-Budai Református Egyházközségben tartotta presbiterképzési alkalmát

Szövetségünk Budapest-déli egyházmegei területi szervezete.

9-én tartotta ülését Szövetségünk Felügyelő Bizottsága.

Ugyanezen a napon a budapesti Biblia Múzeumban a „Most töredékes az ismertünk” című kiállítás megnyitóján Szövetségünket dr. Szilágyi Sándor ügyvezető elnök képviselte.

11-én tartotta Szövetségünk évi rendes küldöttgyűlését Budapesten.

13-án a KRE-BTK által „A magyarországi reformáció és Európa fél évezrede (Hit, kultúra, hatalom és szolgálat)” címmel szervezett konferencián Szövetségünket dr. Szilágyi Sándor tiszteletbeli elnök képviselte.

Ugyanezen a napon készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

* * *

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2017. május 8.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **május 2-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Vácz Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Apostagi Zoltán, Dr. Kelemené Farkas Márta, Dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Vácz Gábor, Dr. Viczián Miklós. Felelős szerkesztő és lektor: Dr. Békefy Lajos PhD. Felelős kiadó: Dr. Viczián Miklós. Tördelés: Heckmann Tamás. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országaiba 5000 Ft, a tengerentúlra 5700 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Szó-Kép Nyomdaipari Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 450 Ft

A Tematikus Presbiteri Füzetek különkiadásában hamarosan nyomtatott formában is megjelenik a presbiterválasztással kapcsolatos kiadványunk, addig a következő linken elérhető, pdf formátumban:

<http://presbiteriszovetseg.hu/presbitervalasztas-2017>

Túrmezei Erzsébet

Fogd a kezem

*A ködön át,
az éjen át
a mélyen át,
a lápon át
keresi lelkem otthonát.*

*Én megállanék,
leomlanék
és botlanék
és hullanék,
és minden veszve volna rég.*

*De óv a kéz,
és tart a kéz,
és áld a kéz,
a drága kéz.
Elveszni lenne így nehéz.*

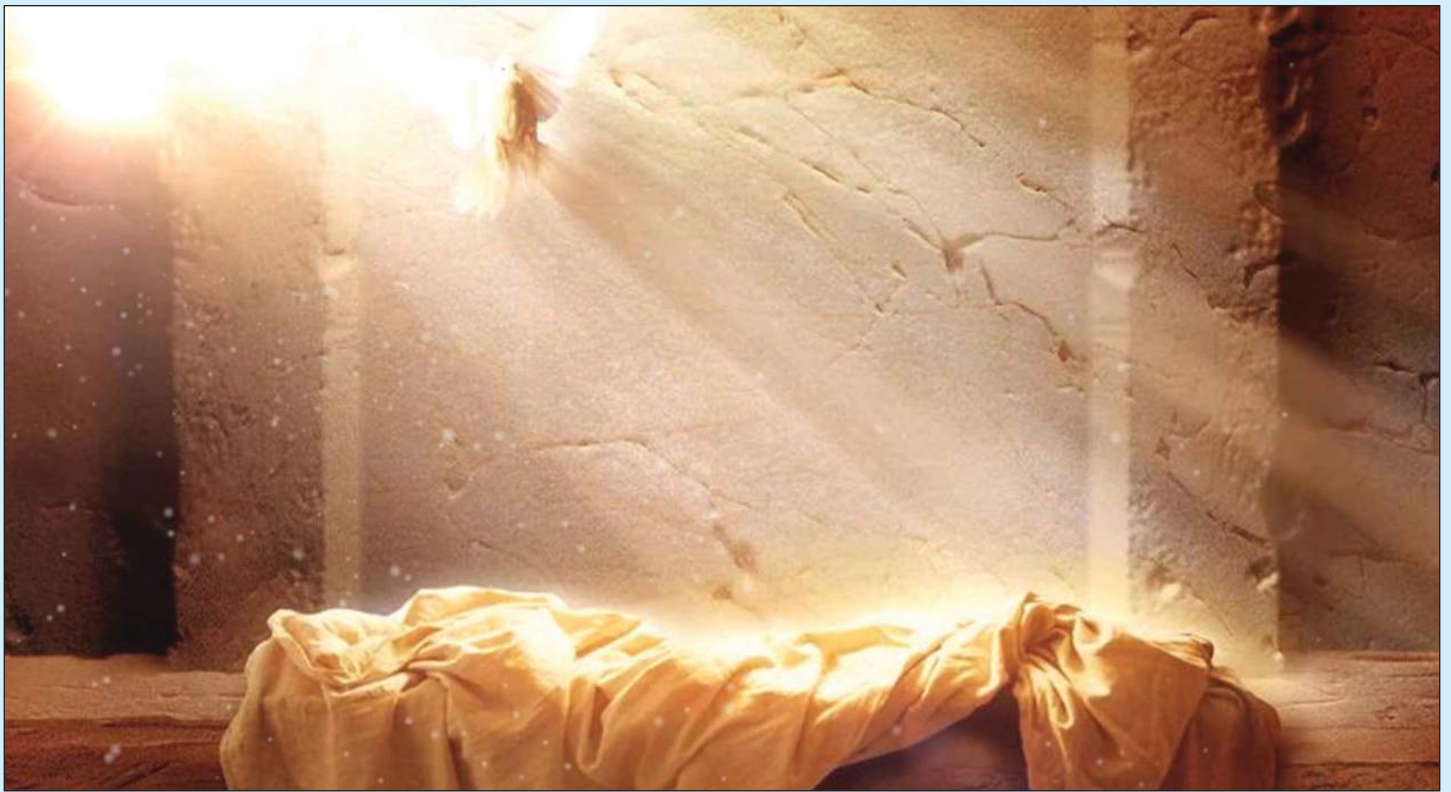
*Csüggedni mért?
Remegni mért?
Aggódni mért?
Kérdezni mért?
Ki vele járt, mind célhoz ért.*

*Magamba' nem,
erőmbé' nem,
imámba' sem,
hitembe' sem,
de benne bízom teljesen.*

*Itt a kezem!
Fogd a kezem:
árva kezem,
gyenge kezem!
Tudom, hogy így megérkezem!*

REFORMÁCIÓ
MA

Légyen dicsőség

Légyen dicsőség mindenek előtt
Néked, mert Te győztél a halál fölött.
Fénylő arcú angyal őrzi sírodat,
Ő hirdeti nekünk diadalmadat.
Légyen dicsőség mindenek előtt
Néked, mert Te győztél a halál fölött.

Itt van már Jézus hívei között,
Jertek mind, Ő népe, köszöntsétek Őt!
Töltsön el a hála most mindeneket,
Győzelmével szerzett nekünk életet.
Légyen dicsőség mindenek előtt
Néked, mert Te győztél a halál fölött.

Nincs semmi kétség győzelme felett,
Velünk az Úr Jézus, ki tovább vezet.
Készen vár a hajlék, ha megérkezünk,
Üdvösségben Ő lesz örökké velünk.
Légyen dicsőség mindenek előtt
Néked, mert Te győztél a halál fölött.

Ennek a gyönyörű dicséretnek a fenséges zenéje Georg Friedrich Händel Judas Maccabaeus c. oratóriumából való, 1746-ban komponálta a mester. Már 1760-ban megjelent egyházi himnuszként is. A fenti fordítás alapja Edmond Budry svájci református lelkész-író húsvéti szövege: A toi la glorie – Tiéd a dicsőség. Magyarra néhai Tóth Péter kispesti református lelkész ültette át, az 1950-es évek végén. A délvidéki reformátusok énekeskönyvének értékes kincse, az 1971. évi kiadás óta, 306. dicséret. – drbl

I. Thine is the glo-ry, Ris - en, con-qu'ring Son;

End-less is the vic-t'ry Thou o'er death hast won!

Minden Kedves Olvasónknak a Feltámadott Úr Jézus Krisztusban áldott, szép Húsvétot!